

Дошкільний навчальний заклад №2 «Гномик»

Матеріали
конкурсу педагогічного
проекту
«Виховуємо патріотів»

*«Той, хто забув колыску, з якої піднявся, щоб піти по землі,
хто байдужий до матері, що вигодувала та виховала його,
не здатен пережити високі патріотичні почуття»*

В.О.Сухомлинський

Життя і становище нації значною мірою залежить від патріотизму її представників, що формується з раннього дитинства шляхом засвоєння національних вартостей. Цей процес спочатку є стихійним, а потім переростає у свідому любов до Батьківщини

Патріотизм покликаний дати новий поштовх для розвитку духовності нації. Це є потребою і держави, і суспільства, і особистості. Державі необхідно, щоб всі діти вирости національно свідомими громадянами. Суспільство зацікавлене в тому, щоб розвиток особистості здійснювався на моральній основі. А особистість, віддаючи свою любов Батьківщині, прагне досягти взаємності.

У сучасних умовах патріотизм виявляється, насамперед, у любові до Батьківщини, готовності утвердити незалежність своєї молоді держави, піднесенні України до рівня високорозвинених держав світу. Актуальним є необхідність виховання гуманних почуттів: любові до людини, поваги і піклування про неї, доброти, співчуття, великодушності тощо.

Неможливо уявити справжнього громадянина-патріота, який би не проявляв любові до рідного краю, не шанував батька-матері, не знав свого родоводу, національних традицій, не відчував єдності з природою, не турбувався про її охорону та примноження багатств.

В умовах українського державотворення виникла потреба у розробці нових підходів, форм і методів, шляхів і засобів, а також технологій процесу виховання юних патріотів України на засадах принципів гуманізму, свободи, демократії, громадянського миру і національної злагоди. Це обумовило вибір

педагогічного проекту на тему - «Історія рідного міста пише кожен із нас...» та практичних розробок педагогічної діяльності.

Нормативним підґрунтям реалізації даної ідеї слугують: Закон України «Про дошкільну освіту», Базового компоненту дошкільної освіти, інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України «Щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014-2015 навчальному році», від 27.06.2014 № 1/9-341, листа МОН України «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи груп для дітей старшого дошкільного віку при загальноосвітніх навчальних закладах», від 13.08.2014 № 1/9-411, інструктивно-методичних рекомендацій ХОІППО «Про організацію роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014-2015 навчальному році», завдань Програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» «Національна програма патріотичного виховання громадян, розвитку духовності», концепції громадянського та патріотичного виховання, формування гуманістичних цінностей, гуманізації виховання (І. Бех, Н.Ганнусенко, О. Сухомлинська, К. Чорна), «Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» (І.Д. Бех, К.І. Чорна).

Реалізація проекту втілюється через різноманітні форми роботи з дошкільниками: веб-екскурсії, флеш-ігри, пішохідні переходи, екскурсії, цільові прогулянки, мультимедійні презентації, творчі зустрічі, свята, розваги, обряди, онлайн-вистави дитячих робіт, ігри, флеш-ігри, міні-музеї тощо.

Ми вважаємо, що досягнення мети забезпечить виконання таких завдань:

- збагатити розвивальне середовище матеріалами про рідний край (дидактичні ігри, посібники, предмети мистецтва, продукти творчості митців міста Кам'янець – Подільського та ін.);
- включити до педагогічної діяльності краєзнавчий матеріал відповідно до мети розвитку дитини, її вікових особливостей та інтересів;

- створити умови для самостійної та спільної з дорослими роботи з краєзнавчим матеріалом;
- забезпечити соціально-емоційного благополуччя дитини, діагностика змін у її розвитку.

Починаючи з четвертого року життя, кругозір дитини розширюється, розвиваються пізнавальні інтереси.

Оскільки навколишнє середовище є основним джерелом інформації у цьому віці, то раціональне використання режимних і цільових прогулянок має дати належну інформацію, збільшити, уточнити і впорядкувати уявлення дітей про об'єкти рідного міста, насамперед мікрорайону, де знаходиться садок та рідна домівка. Гуляючи рідною вулицею звертаємо увагу на те, чому вулиця так називається, які магазини, навчальні заклади та інші об'єкти на ній знаходяться. У розповідях використовуємо яскраві порівняння і конкретні приклади, образність мовлення та художнє слово.

Для розширення дитячих уявлень про місто добираємо прості за змістом та доступні за формою твори місцевих авторів. Діти вивчають напам'ять вірші, переймаються інтонацією і виразністю текстів. Дозвілля включає розігрування забавлянок, зміст яких має краєзнавчо-природничий характер.

На п'ятому році життя обсяг інтересів у дітей значно зростає. Перелік тем для роботи з дітьми включає знання про назву рідного міста, свого краю, свою родину, батьківщину в цілому.

Формування уявлень про рідний край організовуються спостереження, спираючись на попередньо набуті знання. Вибір змісту спостереження визначається загальною тематикою пізнання рідного краю на певний період часу.

У середній групі дітям доступні уявлення про зміст та обов'язки професій їхніх батьків, знайомих, рідних. При ознайомленні використовуємо фольклор і авторські твори, в яких є змістовний матеріал для ознайомлення дітей з краєзнавством.

Для ознайомлення з рідним містом використовуємо екскурсії по вулицях прилеглих до ділянки дошкільного закладу. Це дає можливість вихователю показати дітям їх суттєві ознаки.

Знайомство дитини з рідним містом використовуємо літературні твори, опис, на основі якого складає власну розповідь, доступну і зрозумілу дітям. Можна використовувати вірші, чи їх фрагменти, пропонуємо дітям пригадати відомі твори, цікаві події пов'язані з цими місцями.

Краєзнавчу роботу у середній групі найкраще проводити за допомогою інтегрованого виду діяльності, де, крім опорного краєзнавчого матеріалу, вихователь планує ще декілька видів завдань, які можуть передбачити знання дітьми народної творчості, літературних творів, народних промислів, календарно-обрядових свят.

Ознайомлення з містом дітей 6-го року життя набуває особливого змісту і варіантності. Краєзнавчі уявлення наповнюються не лише природничим аспектом, а й історичним та географічним, що має надзвичайно важливе значення як для розумового, так і для морального виховання.

Стан матеріально-технічної бази ДНЗ дозволяє організувати відповідне предметно-розвивальне середовище. Для впровадження цього проекту організована виставка картин, у якій представлено роботи місцевого художника; створено куточок читача, в якому знаходяться твори поетів та письменників нашого краю. В методичному кабінеті зібрано фахову літературу, педагогічні періодичні видання, творчі напрацювання педагогів, кращі зразки конспектів про рідне місто Кам'янець - Подільський. Таким чином, аналіз ресурсного забезпечення дає нам потенційні та правові можливості реалізувати освітній проект у практиці роботи.

Результатом нашої роботи прослідковується в тому, що у дітей:

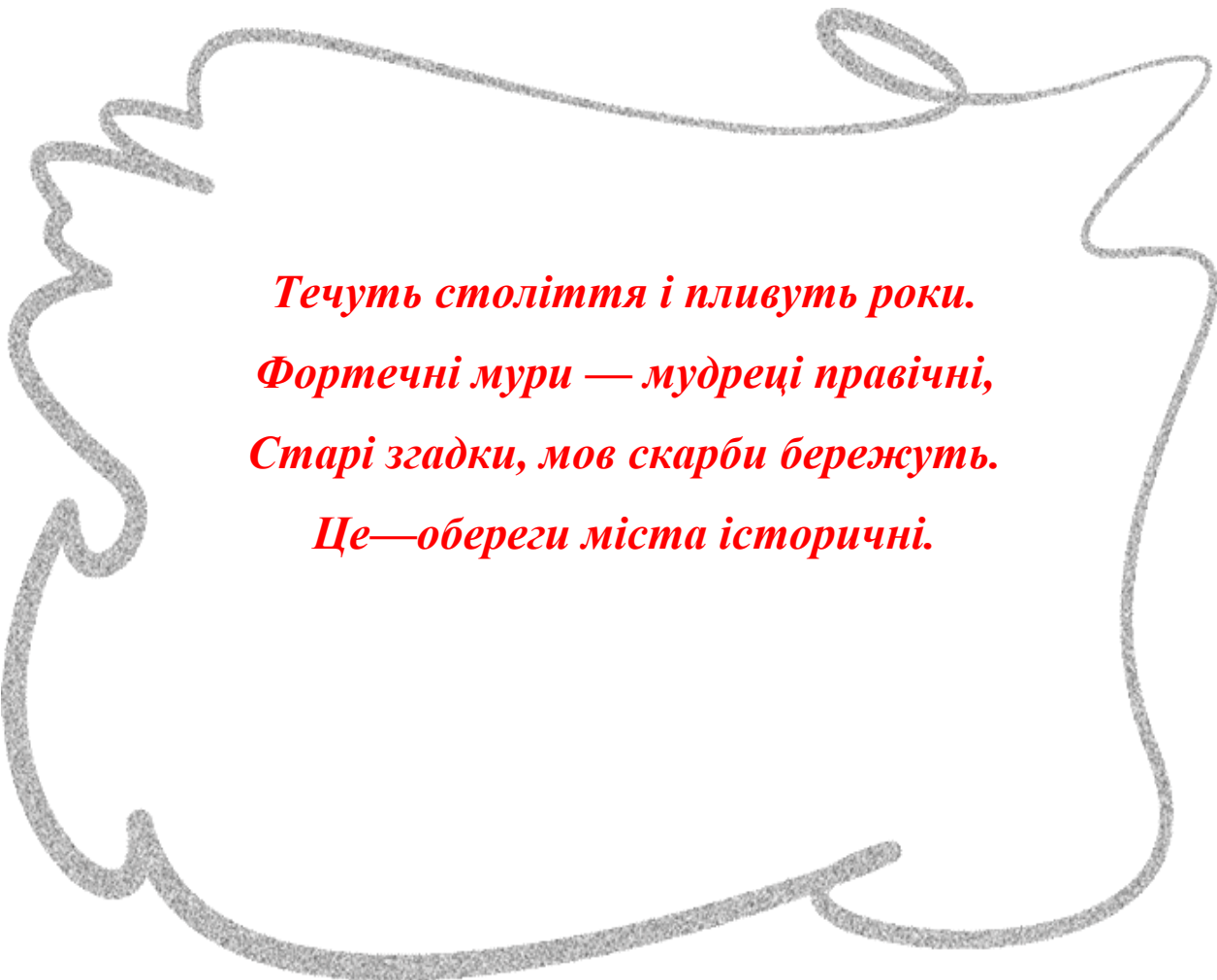
- ✓ виникла зацікавленість у дослідженні історії рідного краю, народних традицій, природи, бажання їх берегти;
- ✓ пошукова активність трансформувалася у допитливість;

- ✓ з'явилося відчуття особистої значущості від залучення до різних видів роботи;
- ✓ сформувалися комунікативні здібності, уміння виявляти свої бажання, інтереси та узгоджувати їх з іншими у процесі спільної діяльності.

Використання краєзнавчого матеріалу та активна пошукова діяльність дітей дає необмежені можливості не тільки збагатити новими знаннями, а й сформувати активну життєву позицію, виховати справжнього громадянина патріота України.

Завідувач ДНЗ №2 – Сопільник Броніслава Володимирівна,
кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»,
звання вихователь-методист

Вихователь-методист – Осадчук Людмила Олександрівна,
кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії»

*Течуть століття і пливуть роки.
Фортечні мури — мудреці правічні,
Старі згадки, мов скарби бережуть.
Це—обереги міста історичні.*

Паспорт проекту

Мета: залучити дітей та батьків до активного вивчення історії та культурних надбань рідного краю, міста, вулиці. Формувати стійкий інтерес до історичних цінностей міста, почуття захоплення та пошани до його жителів, гордість від усвідомлення приналежності до Кам'янчан.

Завдання:

- збагатити розвивальне середовище матеріалами про рідний край (дидактичні ігри, посібники, предмети мистецтва, продукти творчості митців міста Кам'янця – Подільського та ін.);
- включити до педагогічної діяльності краєзнавчий матеріал відповідно до мети розвитку дитини, її вікових особливостей та інтересів;
- створити умови для самостійної та спільної з дорослими роботи з краєзнавчим матеріалом;
- забезпечити соціально-емоційного благополуччя дитини, діагностика змін у її розвитку.

Учасники проекту: педагоги, діти, батьки

Характеристика проекту:

За змістом - виховний;

За кількістю учасників - колективний

За тривалістю - довготривалий

За кінцевим результатом - теоретико-практичний

База реалізації даного проекту: ДНЗ №2

Актуальність:

- виховання патріотичної свідомості, розуміння і сприймання національної ідеї, любові до рідного міста;
- ознайомлювати з історичними місцями, пам'ятниками, музеями;
- розвиток пізнавальних інтересів, життєвої компетентності дітей дошкільного віку;
- необхідність вивчення та популяризації історичного минулого нашого народу.

Очікувані результати:

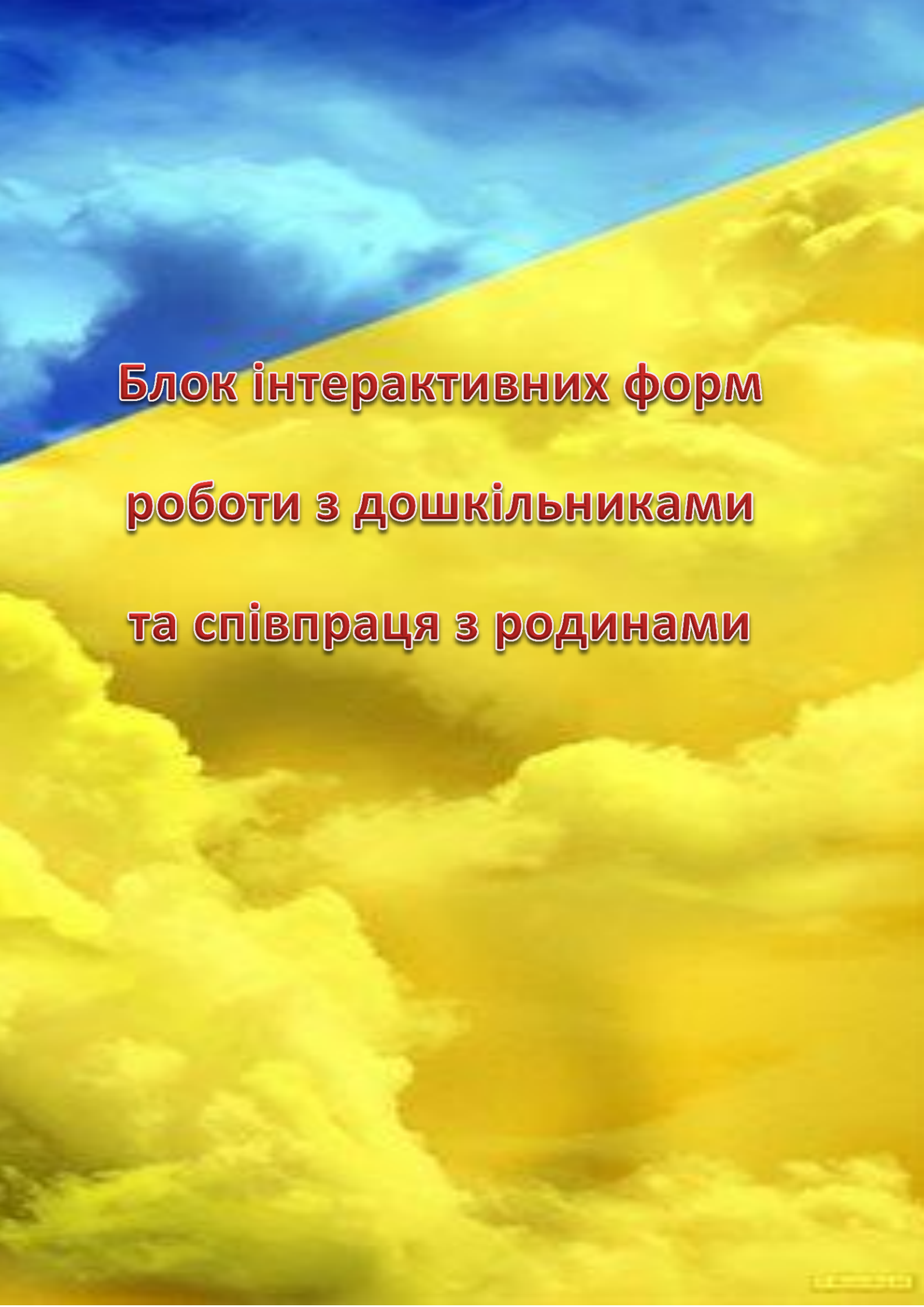
- розвиток пізнавальних інтересів до історії рідного краю;
- набуття навичок дослідника;
- створення ілюстративних та інформаційних матеріалів (фотоальбом, газети)

**Нормативно-
законовчий блок**

- ✓ Закон України «Про дошкільну освіту»
- ✓ Базового компоненту дошкільної освіти
- ✓ Інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України «Щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014-2015 навчальному році», від 27.06.2014 № 1/9-341,
- ✓ Листа МОН України «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи груп для дітей старшого дошкільного віку при загальноосвітніх навчальних закладах», від 13.08.2014 № 1/9-411
- ✓ Інструктивно-методичних рекомендацій ХОШПО «Про організацію роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014-2015 навчальному році»
- ✓ Завдань Програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» «Національна програма патріотичного виховання громадян, розвитку духовності»
- ✓ Концепції громадянського та патріотичного виховання, формування гуманістичних цінностей, гуманізації виховання (І. Бех, Н.Ганнусенко, О. Сухомлинська, К. Чорна),
- ✓ «Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» (І.Д. Бех, К.І. Чорна).

**Блок інтерактивних форм
роботи з дошкільниками
та співпраця з родинами**

**1. Крокуючи бруківками
Кам'янця – Подільського**

2. На струнах слова

3. Скрижалі минувщини

4. З величині в віках

5. Куточок рідного міста

6. Кам'янець-сучасний

7. Флеш - довідка

8. Карта побажань

*1. Крокуючи бруківками
Кам'яця – Подільського*

веб - екскурсії

мультимедійні презентації

інтегровані заняття

бесіди

ігри, флеш-ігри

розваги

пішохідні переходи

екскурсії

цільові прогулянки

клуб юного краєзнавця

батьківський всеобуч

Інтегроване заняття на тему:

«Минуле та сьогодення
Кам'янця - Подільського»

Програмовий зміст: Розвивати пам'ять, увагу, мислення.

Виховувати почуття гордості за своє місто. Створювати образ фортеці в образотворчій діяльності (малювання), використовуючи нетрадиційну техніку - примакування паралоном. Дати дітям знання про Батьківщину, її символи, про наше місто та його герб. Вчити дітей любити свій Подільський край, своє місто, свою Батьківщину. Закріпити знання дітей про своє місто, його архітектурні пам'ятки.

Матеріали та Обладнання: М.Корчинський «Ода Кам'янцю»,

«Мій Кам'янець», панорама міста - фотокартки, М. Мельник «Кам'янцю древній, колиско моя!», макет воріт, торбинка з іграшками, конверти із цифрами, легенда про виникнення Кам'янця, прислів'я про рідне місто, аркуш білого паперу, гуашеві фарби, паралонові штампи, серветки

I. Організаційний момент

Любі діти, вже до нас Завітали люди щирі Привітайте в добрий час *Гостей* усмішкою й миром.

Дитина:

Ми вам раді, люди добрі,

І вітаємо щиро вас!

Разом з нами у мандрівку

Ми запрошуємо вас.

II. Основна частина

- Любі діти! Сьогодні у нас відбудеться незвичайне заняття. Це буде заняття пізнання та відчуття, на якому ми будемо продовжувати пізнавати свою Батьківщину.

- Що таке Батьківщина?

(Це місце де ти народився, живеш)

- А яка є Батьківщина? (велика і мала).

- Що ж таке велика Батьківщина?

(Це країна - Україна)

- Що ж є маленькою Батьківщиною?

(Це наше місто)

- А як називається наше місто? (Кам'янець-Подільський)

- А як ще називають наше місто?

(Перлина Поділля, Квітка на камені)

- Погляньте, що зображено на цих воротах?

(Герб)

-А що є гербом нашого міста?

(Сонце)

- На якому фоні зображено наш герб?

- Чому саме сонце є гербом нашого міста?

(Бо наше місто таке ж лагідне, як сонце, тепле, привітне і люди у ньому щирі).

- Наше місто, хоч і маленьке, древнє але прекрасне воно завжди гостинно зустрічає своїх відвідувачів.

Вихователь: тож давайте завітаємо у широко відчинені ворота нашого славного міста.

(Лунає музика - бій курантів) (Заходимо у ворота)

- Ось ми і потрапили у наше рідне місто.

(Діти читають «Ода Кам'янцю» М.Корчинського.)

І дитина

Як тебе я кохаю

Як тебе я люблю Край, рідний, мій краю, Місто, де я живу. Де течуть сині води
Смотрич хвилястий б'є Простяглось на природі Рідне місто моє.

2 дитина

Край Подільський, привітний
Синя Смотрич-ріка
Рідна Стара фортеця Башта Кармалюка.
Там, де сонце заходить,
Смотрич хвилястий б'є
Простяглось на природі
Рідне місто моє.

3 дитина

Кам'янець, мій Подільський
Зеленіє й цвіте
Місто гарне, барвисте і завжди молоде.
Старе місто на скелях Зеленіє й цвіте
Ось, яке ти розкішне Любе місто моє.

- Ось ми разом з нашими гостями вирушаємо в подорож по нашому місту і дізнаємось, як добре ви його знаєте.

-Ви всі подорожували нашим містом і можете бути гарними екскурсоводами.

(На стенді панорама міста - фотокартки)

1 дитина:

-Я екскурсовод _____ і хотіла б вам розповісти про Мерію (Міську виконавчу раду).

Головною людиною у Міськвиконкомі є мер – Сімашкевич

Це людина, яка піклується про добробут нашого міста: відкриває ДНЗ, школи, надає людям робочі місця. Також робить все для того, щоб наше місто було відомим у всьому світі – кожного року у нашому місті проводяться чемпіонат з Повітроплавання та свято «Семи культур», лицарські турніри, авторалі, також наше місто є містом-туризму.

2 дитина:

Я екскурсовод _____ і хотів би розповісти вам про країну Знань - ПДАТУ. Тут навчаються студенти, які обрали собі такі професії: агроном, механік, економіст, зоотехнік, ветеринар. В університеті працюють багато викладачів, які навчають студентів різних дуже потрібних професій. Одним з викладачів є мій батько - Чорнобай М.М. Також у нашому місті є багато інших навчальних закладів. Також у нашому місті є багато інших навчальних закладів

Також у нашому місті є багато інших навчальних закладів.

3 дитина:

Я екскурсовод _____ і хотіла б вам розповісти про Міський будинок культури.

Він знаходиться по вулиці Шевченка. Його приміщення збудовано ще в кінці позаминулого століття, як пушкінський будинок. З часу його спорудження будинок декілька разів перебудовували. Після Великої Вітчизняної війни там тривалий час працював російський драматичний театр, а тепер на його сцені виступають різні театральні колективи. Проводять різні конкурси, показують вистави, співають артисти, і я запрошую усіх гостей разом з нами поспівати. *(Виконуємо пісню Людмили Очеретенко «Мой маленький город»)*

4 дитина

Я екскурсовод _____ і хотів би розповісти вам про **Парк танкістів.**

У парку стоїть пам'ятник - це танк, який першим увійшов у наше місто під час визволення його від ворогів. Також у парку відкрито меморіали з прізвищами загиблих, на честь яких горить Вічний вогонь

5 дитина:

Я _____ хотіла б вам розповісти і про інші місця у нашому місті. Це :

-Гунські криниці, які прикрашені фонтаном – це улюблене місце відпочинку жителів нашого міста;

- Стадіон;

- Собор Невського;

- Ботанічний сад.

Вихователь: Тож я помітила, що ви всі добре знаєте своє місто і любите його.

Вірш «Мій Кам'янець»

1 дитина:

Я вийду в ранок вересневий,

Коли мій Кам'янець ще спить

Стоять замріяні дерева

І тихо листя шелестить.

Я пригорнусь плечем до вежі,

-Тут і початок, і кінець,

Тому люблю тебе безмежно

Мій Кам'янець, мій Кам'янець

Люблю тебе мій Кам'янець.

2 дитина:

У водогроях сонце тане

Шумить і піниться ріка,

Роса, як сльози полонянок

Луна, як клич Кармалюка.

Які бувальщини шепоче

Осінній теплий вітерець

І ти їх слухати охоче

Мій Кам'янець, мій Кам'янець

Люблю тебе мій Кам'янець.

3 дитина:

Летять над Кам'янцем лелеки

Палають золотом сади
З доріг вертаючись далеких
Лечу окрилений сюди
Крізь осінь я іду барвисту
Крокую полем навпростець
Нема такого в світі міста
Як Кам'янець, як Кам'янець
Люблю тебе мій
Кам'янець.

- Але наше місто має гарне не лише сьогодні, а й минуле.

- Ви б хотіли потрапити у минуле?

- А на чому туди можна потрапити?

(на машині часу)

- Давайте придумаємо таку машину (ТРВЗ).

(Діти шляхом підбору придумують машину)

- З чого буде наша машина?

(із скла, щоб під час польоту ми все бачили довкола)

- Які будуть колеса?

(Круглі і великі, з вати, щоб м'яко було приземлятись)

- У ній будуть сидіння?

(так, і ремені щоб міцно тримали нас під час польоту) (Лунає музика, сідаємо в машину часу і вирушаємо в дорогу)- рахуємо: 1,2,3- вперед ,машино, нас неси.

- От ми і потрапили в минуле.

Нас зустрічає Кармалюк.

Кармалюк: Доброго дня вам, діти!

Діти: Доброго дня.

Вихователь: А ви впізнали хто це?

- Так, це Кармалюк - народний герой .

Кармалюк: Я радий зустріти вас у минулому.

Чим же мені вас порадувати? А гратись ви любите?

- Так.

Кармалюк: Давайте пограємо у народну гру «Торбинка». *Правила гри:* у торбинці знаходяться різні предмети з цифрами, кожна цифра має свій конверт, у якому будуть завдання для вас.

1 завдання:

Розкажи легенду про виникнення Кам'янця.

Вихователь: діти, а яку нашу письменницю ви знаєте? (Т. Сис-Бистрицьку).

2 завдання:

3 Що являє собою наше місто?

(острів, який омиває річка Смотрич)

-А які поселення є навколо острова?

*Руські та Польські фільварки;

*Підзамче;

*Татаризки; *Карвасари;

*Стінки;

*Старе і Нове місто.

Завдання: з якими ворогами вели боротьбу жителі нашого міста?

(татаро-монголами, турками, поляками, литовцями)

4 завдання: Що робило неприступним для ворогів наше місто?

(башти і мури, високе положення над рівнем ріки)

5 завдання:

Які історичні пам'ятки ви знаєте?

**Стара фортеця*

**Ратуша*

**Кафедральний костюл*

**Мінарет (розповідь вихователя про Золоту Мадонну)*

**Вітряна брама*

**Турецький міст - звідки походить його назва?*

5 завдання: Які башти ви знаєте?

- Кармалюкова - у ній був ув'язнений Кармалюк, він тричі тікав з неї
- Комендантська - вона була дозорною, з неї спостерігали за дорогою, що вела до Старого міста.
- Ляська або Біла башта
- Рожанка – від того, що вона наріжна і походить її назва
- Кушнірська – її було збудовано на кошти кушнірів, і саме вони доглядали за нею
- Башта Ковпак
- Водяна башта – її призначення – постачання замку водою

6 завдання: Де знаходиться головний годинник нашого міста?

(На ратуші)

Як раніше використовували площу біля Ратуші? (Для катувань)

А як зараз використовують?

(Для святкування свята «Семи культур»)

7 завдання: Які мости є у нашому місті?

- Міст бігуча лань
- Турецький міст
- Новопланівський міст

8 завдання: Чому браму називають Вітряною?

(Бо коли Петро I проїжджав під нею, йому здуло капелюха)

9 завдання: Які вулиці нашого міста ви знаєте?

(князів Коріатовичів, Данила Галицького, Грушевського, Шевченка...)

10 завдання: Розкажи прислів'я про рідний край

- * За рідною землею і в небі сумно
- * Де рідний край, там і під ялинкою рай.
- * Тільки в ріднім краї солов'ї співають.

Кармалюк: Я дійсно переконався , що ви дуже розумні діти.

- А давайте на прощання ми пограємо з вами ще одну гру:

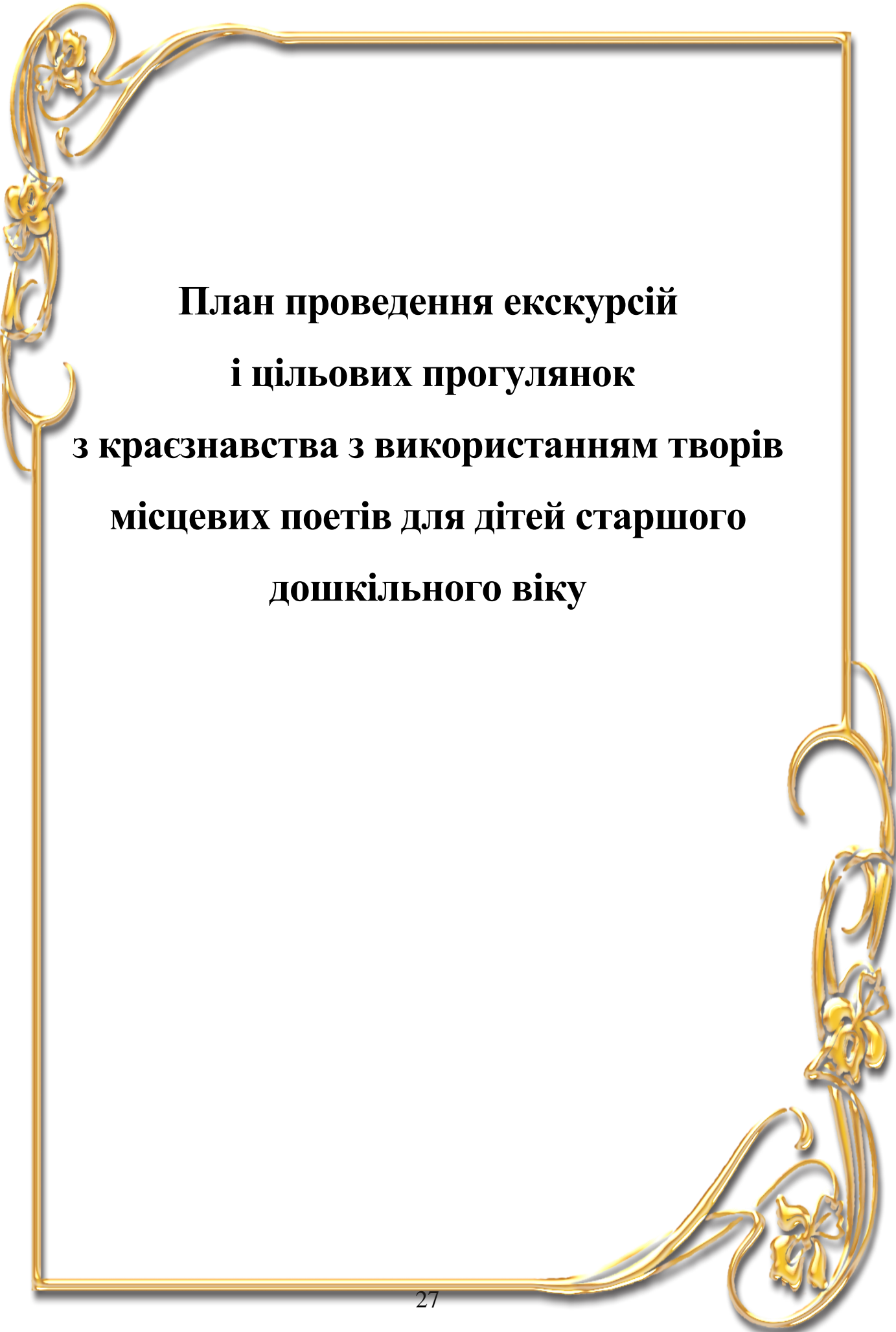
«Перетягалки»

- Прощаємось з Кармалюком. (На машині часу їдемо у д/с.)
- Як спогад про подорож я пропоную вам намалювати Фортецю.

(Малювання мочалками) – на мочалку наноситься невелика кількість гуашевої фарби і шляхом притискання на папері залишаємо відбиток. Мочалку притискати обережно, не прикладаючи багато сили.

- Розгляд малюнків.
- Прощання з гостями.

**План проведення екскурсій
і цільових прогулянок
з краєзнавства з використанням творів
місцевих поетів для дітей старшого
дошкільного віку**

1. Екскурсія-огляд міста Кам'янець – Подільського «Вулицями рідного міста»

Мета:

Познайомити дітей з рідним містом Кам'янець – Подільським – одним із найдавніших міст України, окрасою Поділля.

Розширити знання дітей про місто, його вулиці, Старе і Нове місто; пробуджувати інтерес до його пам'ятних місць, розповісти про його назву, де розташоване і чим славне; вчити помічати красу навколишнього, опираючись на твори С.Лук'янової про Кам'янець – Подільський.

Виховувати любов і інтерес до рідного міста, бажання примножувати його багатство і красу.

2. Цільова прогулянка «Рідне селище ім.М.С.Смірнова»

Мета:

Розширити знання дітей про селище ім.М.С.Смірнова, його вулиці, визначні місця, парк ім.Дембицького, вулицю ім.М.С.Смірнова.

Познайомити дітей із видатною особистістю – полковником Михайлом Семеновичем Смірновим, який разом із іншими командирами прискорив час визволення рідного міста від німецько-фашистських загарбників; відвідати могилу М.С.Смірнова (вул.Соборна, Будівельний технікум); покладання квітів, вшанування хвилиною мовчання.

Виховувати повагу і шану до загиблих воїнів, любов до рідного селища.

3. Екскурсія до Старого міста «Постав із часом Кам'янець в стозвоні»

Мета:

Продовжувати знайомити дітей із Старим містом, Старою фортецею.

Розширити знання дітей про історико-архітектурні пам'ятники міста (Ратуша, Вітряна брама, мости Старого міста, музей, картинна галерея); звернути увагу на образні вислови про історичні пам'ятки Кам'янець – Подільського у сонетах Івана Васильчука.

Виховувати любов до рідного міста, патріотизм.

4. Цільова прогулянка до річки Смотрич «Річка, на березі якої ми живемо»

Мета:

Розширити знання дітей про річку Смотрич, що протікає через рідне місто, про значення річки для життєдіяльності кам'янчан.

Збагатити знання про рослини, що ростуть вздовж берегів ріки, про міст через ріку, водоспади, статуї; образ річки у творах Л.Кур'ян.

Виховувати любов до краєвидів рідного міста, бажання оберігати водні простори, не забруднювати їх.

5. Цільова прогулянка до меморіалу героям-визволителям краю «Вічний вогонь»

Мета:

Поглибити знання дітей про визволення Кам'янця – Подільського від німецько-фашистських загарбників; вшанувати тих людей, які відзначилися у період визволення нашого міста біля Вічного вогню хвилиною мовчання; покладання квітів.

Образ Перемоги у творах К.Коваль.

Виховувати повагу і шану до загиблих воїнів.

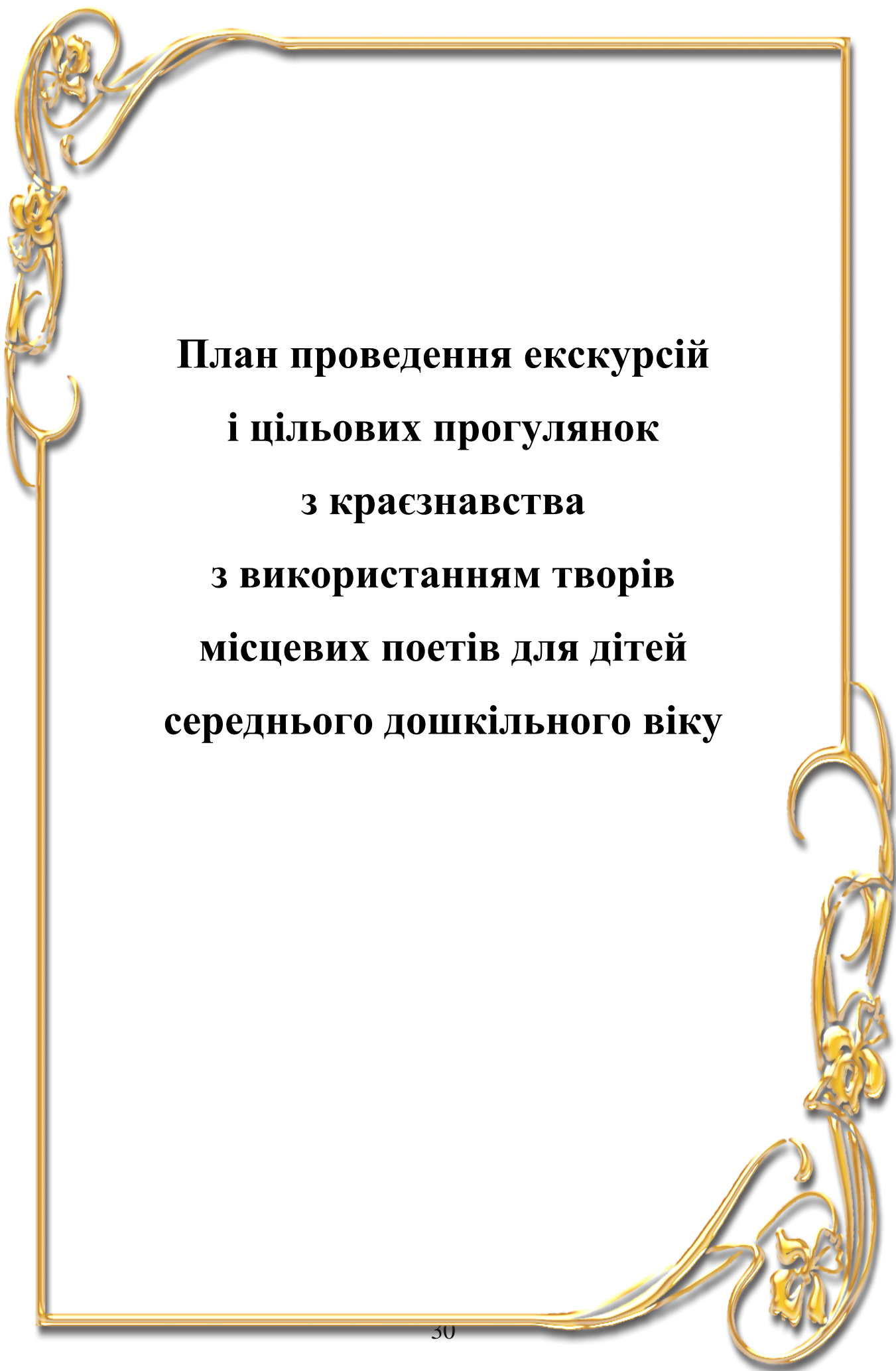
6. Екскурсія до «Менцуму» (станції юних натуралістів)

Мета:

Познайомити дітей з рослинним та тваринним світом Поділля і міста; розширити знання дітей про зернові рослини, що вирощують на Поділлі і Кам'янеччині (Музей хліба); продовжувати знайомити з творами місцевих авторів про хліб.

Закріпити назви рослин і тварин, що мешкають на території краю.

Виховувати бажання берегти живу природу, дбати про її збереження і примноження.

**План проведення екскурсій
і цільових прогулянок
з краєзнавства
з використанням творів
місцевих поетів для дітей
середнього дошкільного віку**

1. Експерсія до Старого міста «Кам'янець – Подільський – місто семи культур»

Мета:

Продовжувати знайомити дітей із Старим містом і народами різних національностей, які його населяли; розкрити красу і велич тогочасних історико-архітектурних пам'ятників, збудованих місцевим населенням.

Прослідкувати як уміло віршованим словом прочиняють двері минувшини місцеві автори І.Васильчук, Л.Кур'ян, С.Лук'янова.

Викликати інтерес до історичного минулого, любов до землі, на котрій живемо, її культури, почуття гордості за свій народ.

2. Експерсія до річки Смотрич «Тихо несе свої води Смотрич-ріка»

Мета:

Дати знання про ліву притоку Дністра – річку Смотрич, зовнішній вигляд її берегів, течію, розташування на карті міста; познайомити з рослинним і тваринним світом ріки; розкрити значення наявності річки для місцевого господарства.

Порівняти описи річки Смотрич у творах місцевих авторів.

Виховувати у дітей бажання піклуватися про чистоту річки.

3. Експерсія до історико-краєзнавчого музею «Місцеві скарби минулого»

Мета:

Познайомити дітей з ремеслами Поділля, з колекцією предметів побуту, зразків вишивок, писанок, зібрань порцеляни.

Розвивати здатність до емоційного сприймання творів народного декоративно-вжиткового мистецтва; познайомити з поетом та народною умілицею К.Коваль.

Формувати дбайливе ставлення до витворів людських рук.

4. Експерсія до Вічного вогню «Вони життя за нас віддали...»

Мета:

Поглибити знання дітей про воїнів-визволителів, героїв Великої Вітчизняної війни; розкрити значення їх подвигу; розповісти про Вічний вогонь, як символ життя на землі.

Виховувати любов і повагу до ветеранів.

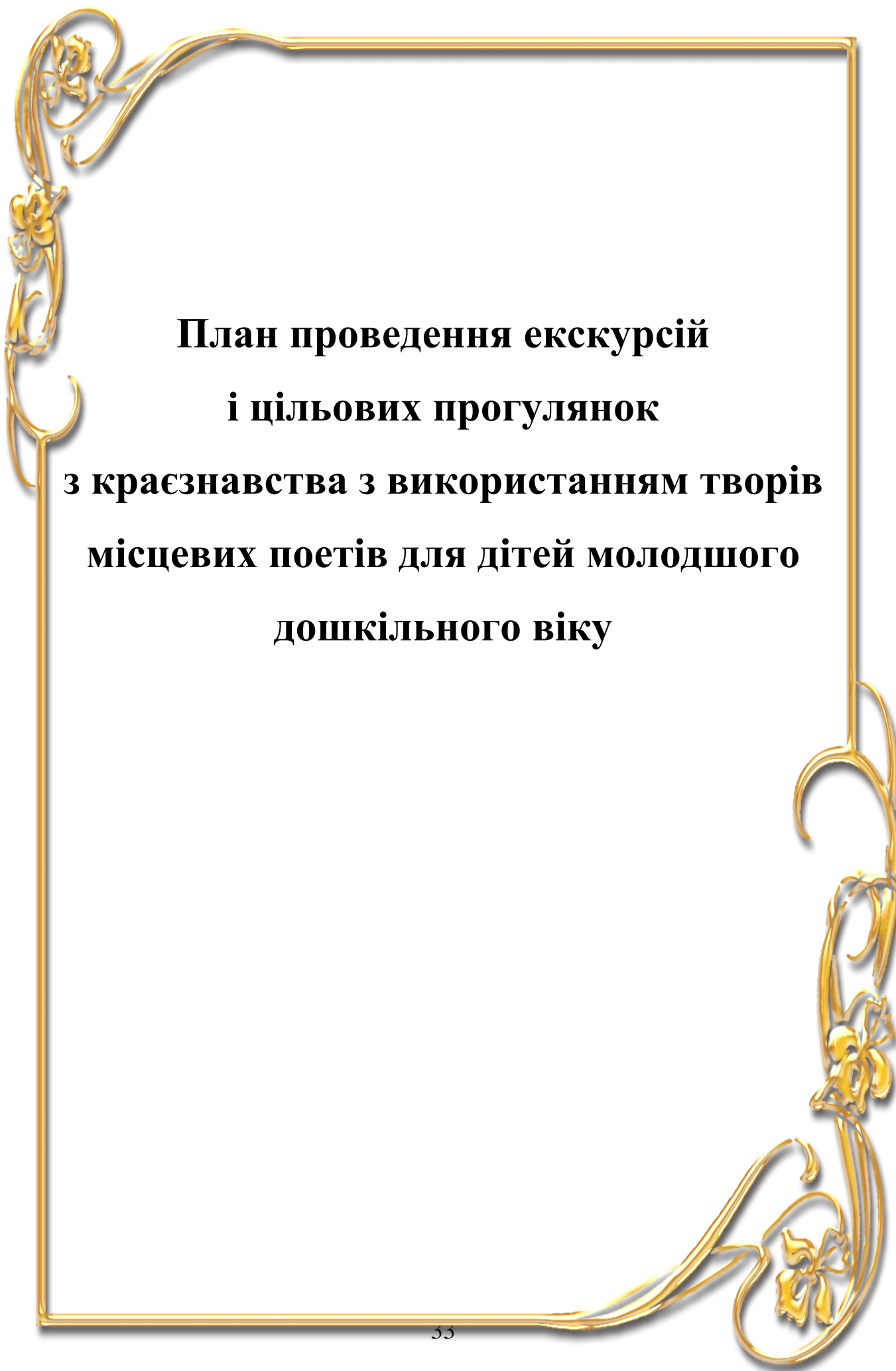
5. Експерсія до місцевого Музею Хліба «Без солі, без хліба немає обіду»

Мета:

Розширити знання дітей про хлібобулочні вироби, їх значення в харчуванні людини; ознайомити із видатними хліборобами нашого краю, підприємствами, які займаються вирощуванням зернових та випіканням хліба.

Ознайомити із подільським фольклором про хліб.

Виховувати ціннісне ставлення до хліба.

**План проведення екскурсій
і цільових прогулянок
з краєзнавства з використанням творів
місцевих поетів для дітей молодшого
дошкільного віку**

1. Цільова прогулянка до пам'ятника геніального українського поета Т.Г.Шевченка «Дорогому Тарасові»

Мета:

Поглибити знання дітей про творчу діяльність письменника; продовжувати викликати бажання емоційно сприймати твори українського класика, читати їх напам'ять.

Ознайомити із пам'ятником Т.Г.Шевченкові як історичною пам'яткою нашого міста.

Виховувати повагу до видатних людей.

2. Екскурсія в парк

Мета:

Продовжувати знайомити дітей з куточками рідного міста; закріплювати знання про весняні квіти, приліт птахів; розвивати спостережливість, увагу, вміння помічати та милуватись краєвидами рідного міста; формувати у дітей уявлення про зміни в природі.

Ознайомити із творами місцевих авторів про красу Кам'янець – Подільського весню.

Виховувати любов та захоплення красою рідного міста.

3. Цільова прогулянка до річки «Смотрич»

Мета:

Познайомити дітей з назвою річки і з'ясувати її значення для життя людей, тварин; дати знання про міст, який з'єднує старе місто з новим.

Звернути увагу на опис мостів Кам'янець – Подільського у творах П.Краснолуцького.

Виховувати бажання берегти та охороняти рідну природу.

Тематика роботи

в літній період у всіх вікових групах

Дата	Молодший дошкільний вік	Середній дошкільний вік	Старший дошкільний вік
Червень	«Сунички для Петрика й Марічки» (екскурсія – огляд плодових кущів та ягідних грядок)	Екскурсія в парк ім. Дембіцького	Цільова прогулянка до лісу
Липень	Екологічна стежинка	Цілющі рослини мого мікрорайону	Екскурсія в ботанічний сад
Серпень	Збирання м'яти та меліси для цілющих напоїв	Збирання лікарських рослин (під час прогулянок за межі дитячого садка)	Збирання природного матеріалу (різні види рослин(трави, квіти) для гербарію)

Тематика та форми роботи з батьківською громадою дітей старшого дошкільного віку

№ П/П	Тематика роботи	Форми роботи
1	«Мій рідний край – моя Земля».	<i>Виставка робіт з образотворення (спільне виконання: батьки і діти).</i>
2	«Славне місто на Поділлі».	<i>Історична довідка в батьківському інформаційному куточку.</i>
3	«Я в садочку сиділа, рушничок вишивала».	<i>Засідання Малої Академії Українознавства (подільська вишивка).</i>
4	«Безсмертний дотик до душі».	<i>Зустріч в батьківській світлиці з подільським композитором І.М.Козою та поетом Л.В. Кур'ян.</i>
5	«Творець фортецю в піднебесся звів».	<i>Засідання «Артстудії у Гномику» - створення макету Старої фортеці.</i>
6	«Як тебе не любити Кам'янцю мій».	<i>Консультація.</i>
7	«Кам'янець – Подільський місто семи культур».	<i>Фотовиставка.</i>
8	«Пісня – струна людської душі».	<i>Свято пісні.</i>
9	«Рослини – обереги нашої місцевості».	<i>Виготовлення книжки розкладки .</i>
10	«Немає ліпшої краси, ніж рідні гаї та ліси».	<i>Вікторина на знання Фауни та Флори подільського краю.</i>

Тематика та форми роботи з батьківською громадою дітей середній дошкільного віку

№ П/П	Тематика роботи	Форми роботи
1	«Вихідний день у вашій родині»	<i>Зустріч за круглим столом</i>
2	«Люби та знай свій рідний край»	<i>Батьківські посиденьки</i>
3	«Моє місто в осінню пору»	<i>Виставка робіт з образотворення (спільне виконання: батьки і діти)</i>
4	«Збереження народних традицій».	<i>Консультація</i>
5	«Де вода там життя»	<i>Зустріч у батьківській світлиці</i>
6	«Дорога починається з стежини – родина починається з дитини»	<i>Створення групового фотоальбому</i>
7	«Народні ігри Поділля»	<i>Фізкультурно-спортивне свято за участю батьків</i>
8	«Квіти – обереги»	<i>Виготовлення буклету</i>
9	«У чому сила і змога твоя, Рослино»	<i>Зустріч у батьківській світлиці</i>

Тематика та форми роботи з батьківською громадою дітей молодшого дошкільного віку

№ П/П	Тематика роботи	Форми роботи
1	«Мамина колискова».	<i>Зустріч в батьківській світлиці (колисачки Поділля).</i>
2	«Іграшки нашого дитинства».	<i>Батьківські посиденьки.</i>
3	«Бджола мала, а й та працює».	<i>Консультація про те як привчати дитину до праці в сім'ї.</i>
4	«Традиції сімейного виховання»	<i>Зустріч за круглим столом.</i>
5	«Зима у Кам'янці... зима».	<i>Створення фотоколажу.</i>
6	«Вчимо любити дороге та рідне».	<i>Блокнот корисних порад.</i>
7	«Бруківками рідного міста».	<i>Путівничок для батьків.</i>
8	«Природа і ми».	<i>Брейн-ринг.</i>
9	«У королівстві дивних квітів».	<i>Засідання «Артстудії у Гномику» - створення екібан.</i>

Ми – патріоти

Мандрівка на веселому потязі зупинками -
цікавинками

Мета. Формування творчих здібностей дитини, здатності молодшого школяра брати активну участь у різноманітних видах діяльності, уміння виявляти свої бажання, інтереси, проблеми та узгоджувати їх з іншими школярами у процесі спільної діяльності, оцінювати власні дії. Розвиток компетентної особистості, здатної цінувати й презентувати себе та поважати інших, адаптованої до життя в сучасних умовах, комунікабельної та креативної. Виховання справжніх патріотів рідного краю.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ
подорожі на веселому потязі
зупинками – цікавинками
для дітей старшого дошкільного віку

Понеділок

Зупинка «Юні ерудити»

1. Вікторина «Люби, вивчай свій рідний край».
2. Відвідування містечок Кросвордія і Ребусиндія.

Віторок

Зупинка «Майстерня Олівця –Малювця»

1. Прогулянка–спостереження «Якого кольору зима за моїм вікном?»
2. Чарівні перетворення білого аркуша. Композиція «Зимовий день».
3. Виставка – конкурс малюнків «У нашому місті Зима – чарівниця».

Середа

Зупинка «Театральна»

1. Скоромовки від Сороки – білобоки.
2. Поетичне намисто. Конкурс на кращого декламатора віршів поетів рідного краю.
3. Казка вчить як на світі жить. Лялькова вистава.

Четвер

Зупинка «Природнича»

1. Природа навколо нас. Капітошка – синоптик запрошує в гості.
2. Допоможемо пернатим. Годівничка для птахів.

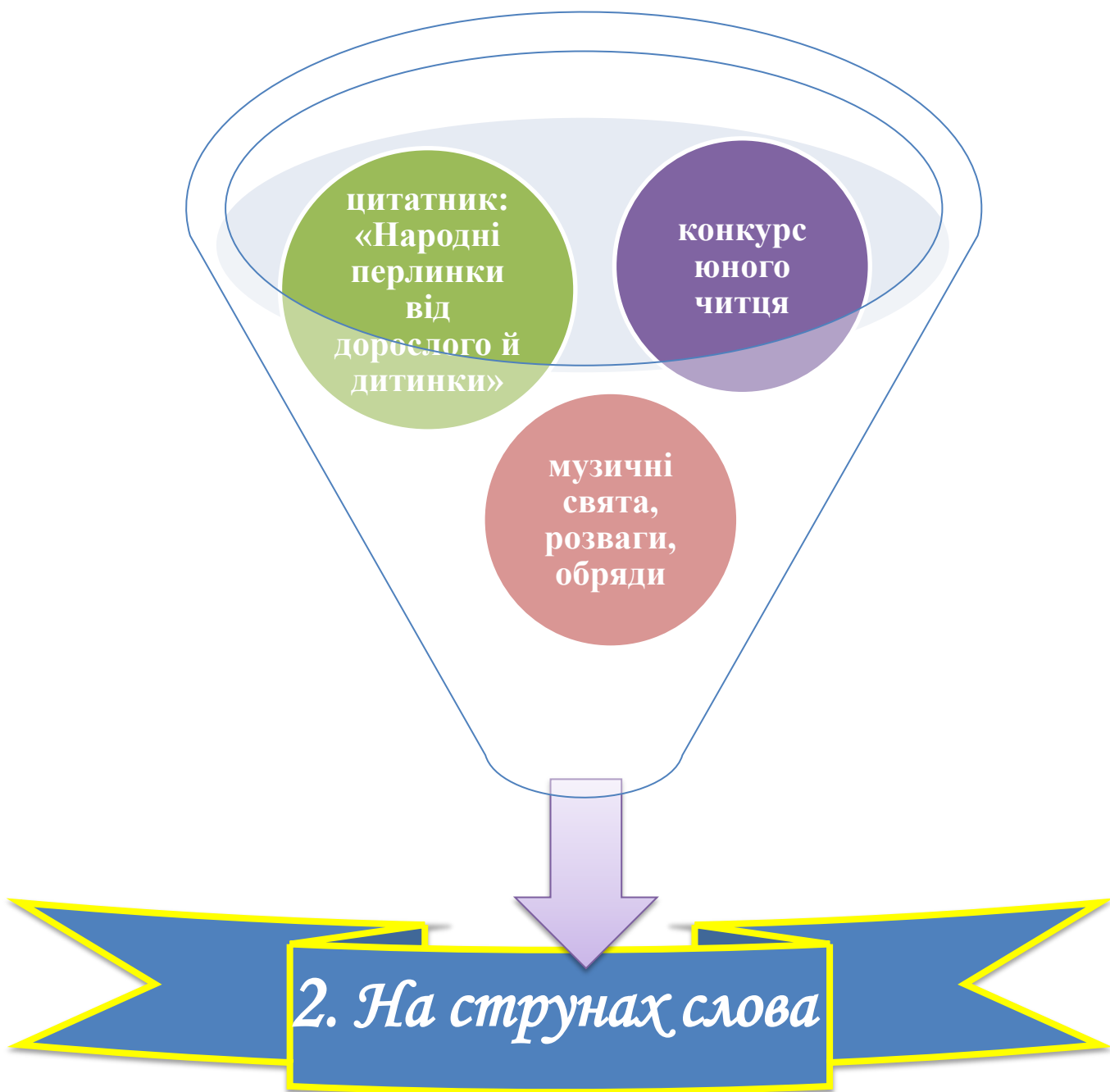
П'ятниця

Зупинка «У здоровому тілі – здоровий дух»

1. Основи здоров'я. «Настрій і здоров'я».
2. Спортивне свято «У здоровому тілі – здоровий дух».
3. Підсумки.

Карта мандрівки на веселому потязі зупинками - цікавинками

СВЯТО
«ЗАКОСИЧЕННЯ»

Діти під українську музику заходять до залу

Ведуча: Іскриться крапелька роси

На золотім листку калини

Світ молодіє від краси

Під небом України

Пульсує чисте джерело

Як жилка синя-синя

І віддає своє тепло

Під небом України.

Мій добрий отчий теплий дім,

Немов гніздо пташине

І ми, ростем, співаєм в нім

Під небом України.

Дитина: Україна наша мила

Неозорий, щедрий край

Наче сонечко, привітна

І прекрасна, мов розмай.

Дитина: Ненько наша Україна

Мова рідна, рідний спів!

Це земля свята, єдина

Наших прадідів – батьків!

Дитина: Україна хай нам буде

Найдорожча і свята

Рідна віра, рідна мова

Рідний край на все життя.

Діти: Доброго ранку рідний наш дім!

Доброго ранку людям усім!

Доброго ранку квітам барвистим!

Доброго ранку травам росистим!

Доброго ранку сонечку ясному!

Доброго ранку всьому прекрасному!

Пісня «Наша Україна»

музика М.Кастричка, слова В.Кленца.

Ведуча: Зроду в рід кладе життя мости

Без коріння, саду, не цвісти,

Без стремління човен не пливе,

Без коріння сохне все живе,

І людське безсмертя зроду і до роду

Ввись росте коріння родоводу.

Як не може рости дерево без коріння, так не може жити людина без роду, без звичаїв, свят.

Хтось із мудрих сказав, що будні дано нам для того, щоб ми навчилися відчувати піднесеність, урочистість свят, радіти їм і дякувати за них долі.

Мудрі були наші предки, бо залишили нам у спадок традицію святкувати зростання і розквіт душі.

В нашому дитячому садку ми відродили одне з таких свят – «Закосичення».

(Заходять дві жінки, сідають під хатою в ведуть розмову)

Ганна: Доброго дня Василю, давно ми з тобою не бачилися.

Василина: Доброго здоров'я, Ганно! Все працюєш.

Ганна: Так, роботи завжди багато. За роботою і життя непомітно минає.

Василина: А пригадай якими ми були молоденькими, як чепурилися, як з хлопцями жартували.

Ганна: А які пісні співали, як танцювали завзято. А ну, чи не забули?

Пісня «Два городи обробила»

(Українська народна пісня)

Ганна: Роки пролетіли, вже й діти піросли.

Василина: Де ж вони, наші горобчики, ходімо до них. (підходять до дітей).

Ганна: Доброго здоров'я вам дітки. Та які ж ви дорослі стали! А дівчатка попіднімалися, розквітли, мов троянди у садочку, а хлопчики уже зовсім парубки.

Василина: Повиростали дівчатка, час їх закосичувати, щоб помічницями для родини були, щоб до справжнього діла ставали.

Ганна: Я пам'ятаю як колись і нас малих дівчаток матусі закосичували. А де ж ваші матусі?

(До залу заходять матусі)

Василина: Уклінно вас просим

Заходьте до хати

Чекають на вас тут

Дівчатка й хлоп'ята.

І мати: Дякуємо що запросили, прийміть наші гостинці.

Даруємо вам ці квіти,

Щоб дівчаткам в садочку

Було весело жити.

Мати: Принесли ми вам мішечок гречки.

Щоб у садку між дітьми не було суперечки.

Мати: Принесли вам в дарунок мішечок вівса.

Щоб садкова родина була здорова уся.

Мати: Даруємо цукор на щастя і долю.

Щоб солодко жилося у цьому домі.

Мати: Даруємо сіль і хліб.

Щоб зберігся увесь рід.

Ганна: Щира дяка за ваші побажання і ваші дарунки.

Шановні гості, свято першого Закосичення є дуже важливим для кожної родини. А ось послухайте його історію.

Мати: Була в родині дівчинка. Доки малою була тільки й турбот, що радіти сонечку, матусиній ласці, тільки й діла щоб рости здоровою, набиратися

розуму із досвіду, вчитися жити серед людей, спілкуватися з ними. І як одна, з ознак цього безтурботного періоду життя – вільне, розпущене волосся, прикрашене віночком. Аж підростало дівчатко, і настав час, коли дитина ставала помічницею, їй довіряли якусь роботу, прилучали до родинних справ, турбот. А ознакою того, що дівчина вже піросла, були коси – туго заплетені, щоб не заважати у роботі.

Ганна: Та перш ніж волоссячко вбрати, треба перевірити, чи навчилися наші дівчатка чогось, чи й справді подорослішали, чи вміють вони співати, танцювати?

Василина: А ну ж бо, дівчатка виходьте заспівайте нам гарної пісні.

Пісня «Рушничок»

Слова і музика В. Бабій

Ведуча: Що ж вишивали на рушнику?

Діти: Квіти, калину, барвінок, півнів.

Ведуча: Усі квіти що росли на нашій українській землі, поєднувались у красивому орнаменті на рушнику.

А що плетуть із квітів у нас в Україні?

Діти: Віночки!

Ведуча: Український барвистий віночок оспіваний у піснях, оповитий легендами, був і є символом добра, віри і надії.

Дитина: (бере віночок в руки)

Дівчинка: – Де вроду барвисту віночок ти взяв?

– В сестриці веселки, у небі.

– А звідки та сила, що зцілює нас, від кого вона у тебе?

Я знаю, що відповідь знаєте ви, любі мої дівчата.

Всі: – Лише матінка рідна, та рідна земля.

Ту силу нам можуть дати.

Пісня-гра «Віночок»

Слова і музика В. Бабій

Ганна: Співати і танцювати ви вмієте, а чи вмієте гратися?

Гра: «Щебетали горобці»

Гра: «Ой Василю – товаришу» В. Верховинця

Василина: Бачу що наших дівчаток і справді вже можна закосичувати.
Прошу дівчатка у коло. (дівчатка виходять в коло)

Ганна: А закосичуватимуть вас ваші матусі. Бо хто ж як не матінка рідна благословляє на добре, щире життя у достатку і праці, настановлює на добре ставлення до людей? То ж ставайте, матусі, за своїми донечками, закосичимо дівчаток.

Дівчинка: Благослови мати,
Косу заплітати,
Косу заплітати
І стрічку вбирати,
Щоб виросла довга
Густа, та красива,
І раніш своїх годочків,
Щоб не була сива.

(Матусі заплітають донькам коси під музику)

Ведуча промовляє: Плетися, коса,
Розумнішай голова,
Родися краса,
Добрішай душа!

Ведуча: А тепер матусі візьміться за руки тричі обійдіть дівоче коло, щоб захистити своїх донечок від деякого лиха, напасті, щоб відвернути від них нудьгу і страждання. Нічого немає сильнішого за материнське благословення. А тепер поцілуйте своїх донечок, привітайте з великою подією.

Василина: За звичаєм дівчаток хочуть привітати хлопчики.

Хлопчик: У нас в садочку є дівчата,

Чарівні, мов квіти,
Ми їх дуже поважаєм
Вмієм всі дружити.

Хлопчик: Вона, мов ранішня роса,
Мов сонечко привітні
Мають усі гарні очі,
Що дуже примітні.

Хлопчик: Ми сьогодні вам бажаєм,
Щоб чарівними були
Щоб швиденько виростили
І нас хлопців, берегли.

Хлопчик: Просим з нами танцювати
Бо прийшли музики грати.
Дайте лиха закаблукам,
Щоб почули аж в прилуках

Пісня «Хай лине пісня»

Слова і музика М. Норик

Ганна: Ой, Василю, так тепло та гарно на душі, так приємно милуватися
на наших діточок, що все й забула. Пироги ж у мене в печі.

Василина: То біжи швидше. Неси їх сюди. Почастуємо наших дорогих
гостей.

Пригощання

Цитатник:

*«Народні перлинки від
дорослого й дитинки»*

Вірші про рідне місто

Кам'янець

Неначе прекрасні коралі,
Немов королівський вінець,
На древнім, скелястім кристалі
Стоїть чарівний Кам'янець.
Віки його тіло творили,
Красу і багатства-поля,
Народу і серця і силу
Створила Подільська земля.
У лоні стрімкого каньйону
Сріблясте тіло ріки,
Що красить одвічну природу
Мільйони, століття, віки.
Зіпнувшись на дужі каміня
В покої фортеця стара
Де Морси – Військова арена
В склепіннях підземних гори.
Там стежки, мов стрічки злітають,
І в квітах всі схили й каньйон,
І вежі щораз розквітають
немов надзвичайний бутон.
Там крила будівель дзьобатих
До неба підносять свій дах
В оздобах Гучних і строкатих
З хрестами і сонцем в руках.
Там вулиці тихо стікають,
Мов ріки у древній каньйон
Органу флюїди вітають на ликах святих і ікон.

Там людське і боже
Під кожним живе камінцем,
І місто прекрасне і гоже
Так просто зовуть –
Кам'янцем.

Кам'янцю древній, колиско моя.
Там, де осені фарби ясні,
Міст Турецький мене привітає
Лихоліття минувшого дні
Скелям Смотрич-річка нагадає.
Я від Польських Фільварків прийду
До фортеці, де тиша зітхає
Де, як відгук пісень бунтаря,
Башти Польської погляд стрічає.
І здається, що стогне земля,
І десь скачуть натовлені коні.
Не повернуться більше часи,
Коли плакали люди в неволі.
Молодіє моє рідне місто,
Зорепад у майбутнє веде,
Чарівний, як кохання намисто.
Кам'янцю древній-колиско моя.

Ода Кам'янцю

Мов лицар древній над каньйонам
В задумі спершись на роки,
Стоїш ти, Кам'янцю, в поклоні,
В обіймах Смотрича-ріки.

О, Кам'янцю, ти вічноюний,
Живеш, радієш і ростеш.
Дзвінки душі твоєї струни,
Не мають, ні кінця, ні меж.
Ти в обладунках веж і мурів,
Стара фортеця мов вінець.
Через століття гроз і бурі,
Грядеш в майбутнє Кам'янець.
Квітучий, ти ростеш в любові,
на радість людям у віках.
Живи в серцях, у кожному слові
У світлих і прекрасних снах.

Кам'янець-Подільський

Дивна квітка Поділля як підручник історії:
Ти даруєш нам подих нескінченних століть,
Яничарів і ляхів ще Стефана Баторія,-
Заколисана в камені, тут історія спить.

Старовинна фортеця, мінарети і храми,
Все, що втратити можна просто так, залюбки,
Це тендітне і вічне хай залишиться з нами
Не на день, не на роки, на прийдешні віки.

Прислів'я та приказки

Рідний край — земний рай.
Де рідний край, там і під ялиною рай.
Свій край, як рай, а чужа країна, як домовина.
Дон Доном, а найкраще дома.
Всюди добре, а дома найліпше.
Кожному мила своя сторона.
Нема в світі, як своя країна!
За рідний край — хоч помирай!
За рідний край легко й помирати.
Краще на своїй стороні кістьми лягти,
ніж на чужині слави натягти
Кам'янець — вінець: кругом вода, в середині біда.

Прислівки з Кам'янця

Долинянські прислівки

Отакі-то у Кам'янці хороші дівчата,
Як здалека подивитись, так ніби багаті:
Цілий тиждень шиють, миють і кістки збирають,
А в неділю до схід сонця
моди надягають.
Як причепить в косу хвіст,
Що крило ворони,
А як пику розмастить
нехай Бог боронить.
Як ти хочеш, дівчинонько,
Щоб тебе любити,
Рубай дуби, вкладай мости,

Щоб добре ходити.

На приспівку «долинянських» (з-під Нового моста) хлопців дівчата відповідали:

А я дубів не рубала,
Мостів не вкладала,
Я такими парубками
Хату замітала,
Щей такими шмаркачами
Плоти підпирала!

І хлопці знову співали:

Долинянська дівчинонько,
Яка ж ти писката,
Не пішла б ти до Кам'янця
Фляки продавати!

Без усякої образи дівчата відспівували:

Як я піду до Кам'янця, буду торгувати,
То ти прийдеш недоїдки для курей збирати.

Записано від Рудеької Марії. Підзамча, 1930 р.

Мелодію цих приспівок М.Леонтович використав для своєї пісні «За городом качки пливуть».

Єврейська приспівка з різницької вулиці

На Турецькім мості у неділю зрання
Кучерява Хайка мед-вино продавала.

На хлопців пейсатих вона не моргала,
Ковалю Івана на вік сподобала.

На темнім підсінню ковалю здибала,

Гіркi сльози лила, так йому казала:

Іване-ковалю думай як би (собі) хочеш,
А я тебе люблю, доки світяться очі.

Будемо любитись, як горобці в стрісі,
Але розійдемося, як туман по лісі.

Будемо любитись, як голубів пара,
Мусим розійтись, як та чорна хмара.

- Дівчино-серденько, мій рожевий цвіте,
Не не знайду я щастя без тебе на світі.

Дівчино кохана, тоді я забуду,
Як чорну могилу насплять на груди.

*Записано від Кульчицької Олени,
Підзамча, 1935 р.*

СКОРОМОВКИ

Жив собі чумак

Жив собі чумак.
Не нив, не їв, не спав.
Збирався в дорогу.
Прив'ядав кобилу,
Хвостом до порога.
А та кобила стояла, стояла
Та й від тяжкої праці

Обірвала собі хвіст.
При самісінькій шиї.

*Записано від Романюк Любові,
с.Купин на Городоччині, 1990 р.*

Поїду я до Гуменець

Поїду я до Гуменець,
Сяду собі під вербу.
Чіпляйтеся мене, раки,
До Кам'янця повезу.
Котрі раки вчепилися.
То в окропі впинилися.

Записано від Топольського Петра

Наталя Дьоміна

НУ А ЯК БИ ВИ ВЧИНИЛИ?

Ми з Васильком в ліс ходили,
Там ялиночку знайшли.
Ми її зрубать хотіли
- Ну а як би ви вчинили?

Звідусіль пташки злетілись,
На гілках, ялинки сіли.
Ми пташок прогнать хотіли
- Ну а як би ви вчинили?

Під ялинкою є звірі,
Зайченя стрибає сіре.
Ми б звіряток всіх зловили.
– Ну а як би ви вчинили?

Відповідь на все проста.
Нам її дала сова.
Ми з Васильком зрозуміли
І тоді ось так зробили:

Раз, два, три – і на ялицю
Приладнали годівницю.
Ще й солодкую морквинку
Дали зайчику в торбинку.

Спритній білочці руденькій.
Дарували ми опеньки.
Принесли горіхів трішки
– Не лякайтесь, друзі, їжте.

І зраділи-тут звірятка,
Бо для них це справжнє свято.
А маленьке більченятко
Посміхнулось нам на згадку.

Мудра тітонька сова
Похвалила нас сама.
Справу добру ми зробили.
– Ну а як би ви вчинили?

3.Скрижаль минульщини

(онлайн-легенди)

Легенда про заснування Кам'яниці-Подільського

Коли великий литовський князь Ольгерд та його племінники, брати Коріатовичі, перемогли трьох татарських ханів і визволили наш край, повернувся Ольгерд у свою столицю, а 4 племінники вирішили залишитися на цих землях. Край зачарував їх своєю красою: у диких лісах багато було дичини, земля неозора просила плуга, щоб давати гарні врожаї, джерела манили чистою водою, річки були повні риби.

Поїхали якось брати полювати на оленів. Але відстав старший брат, щоб коня напоїти, і заблукав... Глянь — із-за куща на пагорб вибіг олень. Роги його золотились у відблисках сонця, а копита були срібні. «От вполювати б мені того оленя, тоді б слава про мене линула, як про неперевершеного мисливця», — подумав князь Олександр. Скочив він на коня і вирішив вполювати того оленя. Але біг той олень так, що здавалось, ніби манить князя за собою. Ось олень знов поруч. Здавалось, що стріла влучила, але ні — застрягла у пенькові. А олень зник. Зажурився князь, подумав: «Будуть з мене тепер сміятися, що нічого не вполював, ще й заблукав».

Але дивиться — олень поряд із ним і каже до нього людським голосом: «Сідай на мене, я виведу тебе з лісу. Я доведу тебе до місця, що дасть тобі славу і буде тобі, як дім рідний. Я покажу тобі острів чудовий, який посеред підківок щастя. Там давно ворогами місто зруйноване, засипані землею його мури, місто в руїнах спочиває, а ти його відродиш разом з братами і будеш мати славу на всі часи. Ти і брати твої будуть там князувати, багате буде місто і вільні люди. А щасливі будуть люди, якщо між собою не будуть сваритися. А про те, що не зміг вбити ти мене, золоторогого і срібнокопитного, не жалкуй, бо я не олень, я мрія твоя про удільне князівство».

І повіз олень князя до того острова, і показав туди таємну дорогу, і залишив князя, який, на полюванні втомившись, заснув міцно. А коли прикинувся, то одразу поїхав кликати братів подивитися на острів. І сподобалось його братам це місце також, бо скелями захищений острів. Наказали Коріатовичі своїм воїнам вирубати ліс. Почали

будувати перші кам'яні житла на острові, а там, де і зараз знаходиться фортеця, у князів був феодальний замок, що захищав вхід у місто. І написали Коріатовичі грамоту «на замку», в якій надали право тим, хто захоче в цьому місті жити, 20 років податі не платити і самоурядовуватися, тобто самим своїм обшинним життям керувати.

І скоро багато різного люду роботящого — майстрів і купців - у місто переселилося. А назвали місто князі Кам'янцем тому, що з каменя місцевого (вапняку) будувався, а річку навколо Кам'янця назвали — Смотрич, від слова «смотреть», тому що чиста була така у річці вода, що як зі скелі вперше брати подивились вниз — то навіть крізь воду все, до камінців на дні проглядалось. Було навіть видно, як риба у річці пливе.

А пам'ять про оленя золоторогого — це золоті купола храмів, якими так славився Кам'янець. Будували храм, щоб не тільки скелі, а й Бог кам'янчан захищав!

Збереглося дві легенди та дві гіпотези вчених, які нагадують легенди.

Про оленів

Історик-красзнавець Юхим Сіцинський в книзі «Кам'янець-Подільський» пов'язував заснування міста з литовськими князями Коріатовичами.

1362 р. Великий князь литовський Ольгерд розгромив татарські орди, передавши завойовані землі племінникам Коріатовичам, які утворили Подільське князівство з центром в місті Смотрич. Ніби це були землі їх матері, рід якої володів ними до монголів.

...Заблукали якось князі Коріатовичі на полюванні, і круторогий олень вивів їх на острів «чудної краси». Вирішили Коріатовичі «осадити» тут місто – майбутню столицю Подільського князівства. Острівне розташування, багаторівневий захист робили місто непереможним для загарбників.

Легенда дуже давня. Олень, як символ сонця і надії, зустрічається в багатьох легендах світу. Саме олень пройшов через мілке озеро Сиваш, а за ним кочові гуни під час їх переселення в Європу. Грузинські мисливці, полюючи на оленя, натрапили на прегарну долину, де була збудована друга столиця країни – Тбілісі.

Як з'явився Кам'янець

(легенда)

Жила бідна вдова з двома синами. Хлопці за що лиш візьмуться – робота горить. Тільки невдахи були. Ніде місця не нагріють. Де лиш поселяться, там якась біда насяде на голову: то вода хату знесе, то буря кругом ліс завалить, що ледве врятуються. А то дивись – саранча надлетить і виїсть усе, що тиждень треба йти, аби побачити корчик зеленої трави.

Стала бідна вдова слізно Богородиці просити, аби дала притулок її дітям. Три роки нічого не говорила, лиш молитву до Пресвятої Діви. Сіла якось на порозі ці паток годувати. Хоч був ранок, хоч всю ніч проспала, а незчулася, як знову огорнув її сон. Чує, як ціпатка ціпають, як горобці цвірінькають, бджоли гудуть, а сама спить. Враз побачила віщий сон: приходить на подвір'я Мати Божа. Тут удовиці згадалося, що як присниться Бог чи Матір Його, то можеш просити те, що тобі найдорожче.

Через сон жінка скрикнула:

- Мати Божа, дай притулок дітям моїм, вкажи, де селитися. І Предвічна Діва заговорила:

- Нехай твої сини запам'ятають той сон, який побачать цієї ночі.

За три роки перший раз матір заговорила до них.

- Сини мої, соколи мої! Цієї ночі побачите сон, запам'ятайте його, а я буду далі буду молитися за долю вашу.

Ще тільки сонце за вечірній пруг скочуватись стало, як уже брати закінчили роботу і лягли на соломі спати. Приснився їм сон віщий. Ніби стіна розступилася і через неї увійшов до хати старесенький дідок. Він був босий, у довгій білій сорочці, з непокритою головою, лице світле і спокійне, ніби у дитини, а борода і чуприна сиві, аж білі, як лунь (білий орел). Чуприна, ніби хмарка на голові, і над нею стояв обруч, ніби сонця світ. Він каже до братів:

- Лиш заясніє схід, беріть до рук зі стрілами, сідлайте коней, рушайте в дорогу. Здибаєте провідника їдьте за ним, і він приведе вас до того місця, де жити маєте.

Сказав це, розсіявся, як туман. Прокинулися брати і не стали розказувати один другому про сон - обидва знали, що дідок розповідав.

Скочили на коней і понеслися так, що вітер наздогнати їх не міг. Враз із чорного праліса вискочив олень з такими гіллястими рогами, такий великий, що подібного вони зроду не бачили. Вже й забули про проводиря, якого мусять здибати. Почали

полювати оленя. А він все біжить вперед і вперед. Домчались до річки. Вузька, але дуже бистра і повна круч. Раз коло разу вода крутиться, ніби кипить. Хлопці спинили коней, а олень легко скочив у воду, поплив поміж круч і вирів. Коні самі ступили у воду, не чикали наказу господарів, подалися в слід за оленем. Перепливли щасливо, вибралися на високу скалу. Брати побачили тут оленя, стрільнули обидва разом. їх стріли звалили рогатого красеня. Розвели вогонь, спекли оленятини, поїли. Тоді стали оглядатися, куди ж домчали. Побачили високий острів, оточений бистою рікою і скалами, обривистими, як стіни. В ту часиночку – мить вони догадалися, що прибули саме на це місце, яке матір їхня у Богородиці вимолила для своїх синів. Здогадалися, що той олень був посланцем Бога у проводирі. Поселилися тут брати, поруч з ними ще люди і своє селище Кам'янцем назвали. Але не легко в тому місті жилося людям. То покута за гріх, вчинений братами, за смерть оленя. Тому понині люди кажуть: «Кам'янець, як вінець, кругом - вода, всередині – біда».

Записано від Сіньковського Олексія.

с. Зінкінці, 1923

Вітряна брама

(легенда)

Розповідають, що Петро перший, подорожуючи, побував якось у м. Кам'янці – Подільському. Коли проїжджав одного разу Старим містом через браму, йому вітром знесло капелюха. Він назвав цю браму «вітряною». Ця назва збереглася і до нашого часу. Самої брами вже немає, залишились тільки кам'яні стовпи, але це місце і досі називають «вітряна брама».

Підземна церква

(легенда)

Давно це було, коли нашу Україну плундрували турецькі поневолювачі.

У м. Кам'янець – Подільський був дуже славний коваль. Не було такої роботи, яку б він не зміг виконати. Майстерно виготовляв і зброю для вояків і необхідні знаряддя праці, і прикраси для дівчат. Кажуть, звали його Степаном. Була у нього жінка: мудра, сильна, вродлива. Народила вона йому трьох синів - богатирів.

Одного разу під час служби Божої в одній церкві Старого міста був присутній Степан з дружиною і дітьми. На службі зібралось багато людей, бо було якесь велике свято. Раптом, поміж людей пішов шум. Дійшла чутка, що у місто увірвалось турецьке військо. Вони

вбивали старих, а жінок та крепких чоловіків брали у полон, хлопчиків забирали у яничари. Люди злякались, тікати було пізно, бо вояки були зовсім близько. Тоді дружина коваля голосно промовила: «Нехай ця церква з віруючими краще провалиться крізь землю, ніж мої діти стануть вбивцями своїх земляків!» Як тільки вона сказала ці слова, церква пішла під землю і навіть місця не залишилося.

Кажуть, що у Старому місті деколи чути дзвін, який іде наче з-під землі. Старі люди кажуть, що і досі у тій церкві іде служба Божа за волю України.

Казка Кармелюк

Тепер тут поля та села, а колись були дрімучі ліси, а в тих хащах деколи переховувався відомий Кармалюк. Пани його як вогню боялися. Коли вони їхали лісом, то переодягались у бідний потертий одяг. Але Кармалюка важко було обдурити, він по руках узнавав; гляне на руки, а у пана руки гладенькі та білі.

- А ну, - каже, - злязь! Як ти себе не одягнеш, а серце у тебе все теж.

Скільки раз хотіли піймати Кармалюка, та де там, шукай вітру в полі. Якось їдуть царські вояки Кармалюка ловити, а па зустріч їм чоловік.

- Гей, чоловіче, - кажуть, - а чи не знаєш, бува, де тут Кармалюк?

- Як не знати, - відповідає той, - сам бачив, як він по сосні підіймався, до неба хотів дібраться, а чи дібрався чи ні - про те не знаю.

Підняли голови та й дивляться, а чоловік сміється:

- Дурень - як мішок, що у нього вкинуть, те й несе. Сказав так і зник. А це і був сам Кармалюк.

с.Зіньківці

Кеш 'янець-Подільського р-ну

Легенда про замуровану дівчинку

Поряд з легендами про відважних козаків, живуть в народі легенди про жінок України, сила духу яких, хоробрість яких і відданість народу була також казково прекрасна. Не всихає джерело народної творчості. Цікавий варіант відомої в Кам'янці легенди якось пощастило почути.

Колись давно каменярі не могли надійно міські оборонні споруди побудувати. Пішли вони до провидця, а він їм і каже, що якщо першу, яку зустрінете на світанку, цнотливу, незайману дівчину замуруєте в стіну башти, то вороги оборону міста не прорвуть.

З першим променем сонця вийшли будівничі шукати юну, щоб замурувати її. Зустрів будівничих туманний ранок, сумно їм було дівчину шукати, щоб їй смерть завдати. От схопили першу дівчину, яку побачили, і тягнуть за собою до мурів, але глянь: це ж бідна сирота, що важкою працею щоденно собі на хліб заробляла. Працьовита була, раніше всіх встала, білизну на березі Смотрича прала. Пожаліли каменярі дівчину і хотіли відпустити, але, вислухавши їх біду, вона сама згодилась і сказала: «Беріть моє життя, щоб ніколи нелюди до міста рідного не заходили, не вбивали, не грабували, дітей не сиротили». Ось і замурували її будівничі, щоб незламні були оборонні мури Кам'янця. Поки її замурували, вона пісні співала, подвигом своїм тішилась, на який пішла заради спокою і миру на Подільській землі.

Тому, колись і зараз, кажуть, на великі християнські свята Господь її відпускає на один день з того світу. І ходить тоді та дівчина, заглядає, чи не дарма віддала своє молоде життя, чи бува клятий ворог в Кам'янець підступно не пройшов через міські мури, захищені її чистим дівочим тілом.

Отакі були подолянки, серцем як козаки. Легенда про цю патріотку ходить по Кам'янцю сучасному, вражає багатьох туристів, що приїжджають до нас звідусіль.

Тарас Шевченко про Кармалюка

У кожного народу є свої герої — втілення мрії про таку людину, що не тільки про свій добробут мріє, а, не шкодуючи свого життя, захищає інтереси простих людей. Народний месник, захисник обездолених — остання народна надія на справедливість. У Англії розповідають про Робін Гуда, в Росії — про Степана Разіна та Омельку Пугачова, у Карпатах — про Олексу Довбуша, на Хотинщині — про Андрія Борулю, а в нас на Поділлі такий герой народних пісень і легенд — Устим Кармалюк.

І дарма пани, багатії всіх часів хотіли знищити позитивне сприймання ідеалізованого образу цієї людини і твердили, що він просто розбійник, злодій, ледащо, але всі ці спроби марні. В легендах, що переходять від дідів до онуків, живе цей месник. І башта Панська, де страждав в ув'язненні цей легінь, називається у народі завжди Кармалюковою баштою. І легенди, пісні про нього живуть, і немає серед цих легенд таких, щоб розповідали про

скарби Кармалюка - нічого він для себе не накопичував і не ховав. Всім, що у поміщиків — визискувачів забирав, з хлопцями-побратимами та бідними селянами ділився. Ніколи при ньому ніяких грошей не знаходили царські жандарми, а тільки голку, щоб дірки на одязі зашивати, та реманент, щоб чоботи латати. Ось так каже народ.

Молодим приїхав Тарас Шевченко на Поділля у 1846 р. Мав він завдання від Київської археографічної комісії вивчати старовину. І серед народних оповідок він звернув увагу на ті, що розповідали про Устима Кармалюка. Ходив Тарас на Кармалюкову гору, розмовляв із селянами села Привороття. Багато про життя Кармалюка та його боротьбу дізнався. А товариш Шевченка по Кирило-Мефодіївському братству — Чуйкевич записав у зошит поета пісні про Кармалюка. Та вагався Шевченко: як написати поему про цього варнака, адже непроста постать народного месника, в непростий час вона засвітилась у народі, як зірка надії.

І ось одного дня пішов Шевченко у роздумах на схили скель, що навколо Кам'янецької фортеці. Малював він башту Кармалюка (на жаль, всі малюнки Шевченка про Кам'янець згодом були втрачені у жандармських канцеляріях). От малює Шевченко і радіє, бо повстала на його малюнкові горда, смілива, гарна, нездоланна, висока вежа. Повстала не схожа на місце ув'язнення, на тюрму, а як орлине вільне гніздо! І у вечірніх сутінках здалось Кобзарю, що відділилась від стіни фортеці постать. Ось впав останній промінь сонця, яке вже збиралось спати. І побачив раптом Шевченко обличчя Кармалюка, бунтівного кріпака-селянина. Таке обличчя, яке на картині художника Тропініна «Селянин з Поділля» - добре, привітне обличчя трударя. Подивився Кармалюк на Шевченка і сказав: «Пиши про мене, батько!» і зникла постать. Коли Шевченко почав збиратися йти, знову з'явилась постать Кармалюка - і почулись йому слова: «Напиши про мене, батько!» і знову зникла ненадовго. Сила вільнолюбна йшла, як хвиля, від цих слів, а потім утретє з'явився Кармалюк і сказав ті ж самі, закличні до дії слова. І розчинилась його постать у стінах башти.

Довго ще сидів Шевченко біля фортеці, аж поки ніч не спустилась на садки і домівки навколо фортеці, і вирішив тоді він остаточно написати художні твори про Кармалюка. Так згодом написані були поема і повість «Варнак», де Тарас Шевченко назвав героя (праобраз якого — Устим Кармалюк) «славним лицарем» і цим ніби підвів ризику під всіма оцінками народного месника в усі часи.

Мрію народну не можна судити, вона крізь сторіччя жива і свята.

4.

3

В
Е

майстер-класи для дітей та батьків

А

творчі зустрічі

И

Ч

вебінари

И

Н

І

круглі столи

В

консультації для батьків

В

І

літературний куток видатних людей Кам'янця – Подільського

К

А

х

*Консультація для
батьків:*

"Минуле нашого міста"

Кам'янець – Подільський, одне з найдавніших міст України, належить до визначних явищ європейської культури. Скелястий острів, оперезаний тугою петлею річки Смотрич, що тече у мальовничому глибокому каньйоні, став своєрідним природним п'єдесталом, на якому впродовж понад десяти століть відомі й невідомі майстри творили справжнє кам'яне диво. Кам'янець-Подільський і сьогодні чарує неповторною єдністю ландшафту та архітектури.

Старе місто Кам'янця – Подільського - Історичне минуле Старого міста, що приховує безліч таємниць. Досі остаточно не встановлено, коли виник Кам'янець. Деякі історики вважали, що місто було побудоване на початку нашої ери даками в період римсько-дакійських воєн. Називалося воно тоді Петридавою або Клепідавою (від грецького «петра» чи латинського «ляпіс» - камінь та дакійського «дава» - місто).

Завдяки праці дослідників безперечно доведено існування міста за давньоруських часів. Реставратори знайшли рештки житлових і оборонних будівель XI-XIII століть і цим спростували версію, яка побутувала щодо виникнення міста наприкінці XIV століття.

У перших давньоруських літописах Кам'янець згадується як одне з міст Галицько-Волинського князівства починаючи з 1196 року. Місто пережило навалу орд Батия. На території замку знайдено рештки укріплень XII-XIII століть, а в центральній частині старого міста під час реставраційних робіт виявлено залишки дерев'яних жител тих часів, знищених пожежею.

Вигідне географічне положення протягом XIV-XVIII століть привертало до Кам'янця увагу численних завойовників, які бачили в ньому природний військовий форпост. Після короткого (1374-1430) панування литовців місто надовго підпало під владу Польщі (1434-1793). За час свого панування поляки збудували тут чимало культових, житлових та оборонних будівель, які багато в чому сформували вигляд Кам'янця. Наклав свій відбиток на його архітектуру і короткий (1672-1699) період турецького

панування. Втім, давньоруські будівельні традиції, під впливом яких вже на початку XV століття склалися основні риси планування і архітектури міста, переважили і західноєвропейські, і мусульманські канони.

За свою багатовікову історію місто-музей зазнало чимало руйнувань і перебудов. Але, незважаючи на це, давня територія Кам'янця зберегла свою архітектурну неповторність.

В 1793 р. Поділля було приєднана до Росії, Кам'янець – Подільський став головним містом Подільського намісництва, а в 1796 р. – губернським. З 1748 р. місто становить центр греко-російської єпархії єпископ якої носить титул подільського й брацлавського.

Протягом багатьох віків Кам'янець-Подільський був осередком культурного життя Поділля. Тут у XVII столітті працювали вірменські історики, автори історії Хотинської війни Ованес і Степанос Рошка, художники і. Прахтль (XVIII століття), Д. Сампіні (XIX століття) та ін.

У місті діяли дві духовні семінарії, з 1840-х років - перша російська гімназія. 1899 року було відкрито Пушкінський народний будинок, на початку XX століття засновано технічне училище, а у 1918 році – український державний університет. З містом пов'язані імена видатних діячів української та російської культур – Т. Г. Шевченка, С. В. Руданського, А. П. Свидницького, В. К. Розвадовського, С. М. Сергєєва-Ценського, П. Г. Житецького, М. Д. Леонтовича, М. В. Молчановського, М. О. Грінченка. Тут жили і працювали відомі історики Поділля Є. Й. Сіцинський та О. Прусевич.

Для збереження історико-архітектурної спадщини міста, що налічує понад 200 пам'яток, у 1977 році постановою Ради Міністрів УРСР у Кам'янці – Подільському було створено історико-архітектурний заповідник.

*Круглий стіл
на тему:*

**Усміхнене сонце,
або про історію
герба Поділля**

*Поглянеш в поле на жита:
Цвітуть в житах волошки сині
І в небі квітка золота
І небо – прапор України!
Олександр Олесь.*

Цей поетичний образ - золота квітка сонця на блакитному тлі неба – якнайкраще підходить і для опису давнього герба Поділля. Адже з давніх часів гербом нашого краю було усміхнене сонце.

Походження цього герба загубилося у сивій давнині. Можливо, ця емблема пов'язана з місцевим культом сонця. У дуже далекі часи люди, в тому числі і наші предки-язичники, поклонялися небу та небесним світилам. Сонце було символом родючості. Його зображували на скелях, стінах печер, різних предметах.

У IV-III тисячолітті до нашої ери на території нашого краю жили трипільські племена. На керамічному посуді трипільців дуже часто зустрічаються сонячні (солярні) знаки. Вони мали вигляд кола або кількох концентричних кіл. Пізніше з'являється знак сонця у вигляді колеса з 6 спицями.

Малюнок, що символізує сонце, зображений на кам'яній сокирі, знайдений поблизу с. Дерев'яне Кам'янець-Подільського району. Ідея обожнення сонця простежується також а обряді захоронень.

У давньослов'янському капищі біля с. Ставчани Новоушицького району поряд з одноликим язичницьким ідолом була знайдена кам'яна стела з зображенням сонця. У цьому капищі давні жителі Подністров'я II-V століть нашої ери приносили жертви на честь сонячного божества – Хорса або Даждьбога. Ймовірно, що поступово зображення сонця стало родовим знаком якогось місцевого племінного вождя, потім князя, а ще пізніше - територіальним знаком.

На Русі виникнення гербів як постійної емблеми відноситься до XI-XII століть. Деякі давньоруські міста мали герби вже у X столітті, їх зображували на прапорах, печатках, грошових знаках.

У середині XII століття територія історичного Поділля входить до складу Галицької Русі, а в 1199 р. – до Галицько-Волинського князівства. Уже тоді сяюче золоте сонце на блакитному тлі було символом нашого краю.

Згодом, коли Поділля увійшло до складу Польщі (1434р.), сонце стає гербом Подільського воєводства. Тільки зображувалося воно не на блакитному тлі, а на білому. В старовинному польському гербовнику «Корона Польська», (1728 р.) подається такий опис герба Подільського воєводства: «Герб його – золоте сонце на білому полі». Чому на білому? Може, тому, що білий колір (разом з червоним) – один з національних кольорів Польщі. Як сказав про ці кольори польський поет: «червоний – то від крові, білий – бо святий».

Зображення герба Поділля зустрічаємо на деяких пам'ятках архітектури Кам'янця-Подільського. Сяюче сонце, вирізьблене на кам'яній плиті, посміхається вам з фронтона ратуші, що знаходиться на Центральній площі у Старому місті.

Піднімаючись по Старопоштовому спуску до Вітряної брами, перехожий неодмінно зверне увагу на два кам'яні стовпи. В один з них вмуровано в білокам'яну плиту із зображенням сонця. Її зняли колись з так званих других Польських воріт, які тут стояли до 1832 р., але були знесені, щоб розширити вулицю. На їх місці поставили згадані кам'яні стовпи. Ще один герб знаходиться в Домініканському костьолі. Цей варіант гербу дуже цікавий - замість усміхненого обличчя зображено монограму Діви Марії, покровительки Поділля.

Зображення герба знаходимо також у деяких документах та старовинних книгах. Наприклад, у лівому верхньому кутку відомої гравюри

К. Томашевнча (1672 р.) знаходиться герб: сонце з 16 променями і написом навколо «оплот Подільського воєводства».

У 1793 р. Поділля увійшло до складу Російської імперії. У Російській державі кожне місто повинно було мати свій герб. Для тих міст, що не мали їх

раніше, герби складалися спеціальною Геральдичною комісією, затвердженою ще Петром І. У герб вносилися предмети, що характеризували географічні умови, економіку та побут населеного пункту. Геральдична комісія брала до уваги також традиційні символи міста або краю.

У 1796 р. був затверджений герб губернського міста Кам'янця-Подільського у такому вигляді: на блакитному полі золоте сонце з 16 променями, а над ним золотий 4-кінцевий хрест. В указі говорилося: «Сей герб есть древний.., и оный оставляется без перемены...». Герб Кам'янця вважався разом з тим і гербом Подільської губернії.

Після перемоги Жовтневої революції старі герби були скасовані. У серпні 1967 р. виконком міської Ради народних депутатів затвердив для Кам'янця - Подільського новий герб, ескіз якого створив художник Дмитро Брик. В основу його покладено старовинну емблему – золоте сонце з 16 променями на блакитному тлі. У верхній частині гербового щита зображено смужку червоного кольору з емблемами серпа і молота – символами праці та союзу робітників і селян. У нижній частині розміщено силует Старої фортеці, під ним – розгорнута книга і шестерня.

Отже, знову сонце. Вже багато століть це сяюче золоте сонце є символом нашого чудового краю. Кожне покоління вкладає в цей символ свій зміст.

*Зустріч
у батьківській світлиці*

**«...Безсмертний дотик
до душі...»**

Звучать позивні Кам'янця – Подільського з переходом у мелодію

Ведуча: Мальовнича земля Подільська з самої сивої давнини. Хлібом-сіллю для друзів привітна, славна родом наших дідів.

*Одна батьківщина і двох не буває,
Місця де родилися - завжди святі...*

Ці чудові слова сказав поет М. Бакай. Так, для кожного з нас є святинею місце, де ми народилися. Чи то місто, а чи село, хутір чи селище, але воно для нас найкраще, бо рідне.

Шановні гості, батьки, колеги, нашою з Вами гордістю і святинею є місто, де ми народилися. Це старовинний сивий красень Кам'янець – Подільський, з його мальовничими околицями, багатьма історичними та архітектурними пам'ятками.

Хто хоч раз побував у місті і збагнув душею велич сивої давнини, що пролягає з кожного закутка Старого міста, того назавжди зачарує місто над Смотричем.

Про Кам'янець сказано не мало. Його називають «квіткою на камені», поети складають вірші, композитори пишуть музику... а в тім до вашої уваги пісня «Місто моє» на слова кам'янчанки Клавдії Грубляк і музику Ігоря Кози, у виконанні автора.

Вед.:

Ясний і сонячний день настає,
Від сну прокидається місто моє,
Шепочуться сквери і Смотрич шумить
Це Кам'янець древній, – колиска століть!

Н.Дьоміна

Кам'янець – Подільський місто не лише унікальної самобутньої краси, культури, витоки якої сягають в глибину віків, а й місто, з яким пов'язані життя і творчість багатьох видатних художників, письменників,

композиторів, та інших діячів культури. Нині у нашому місті проживають і творять дуже багато талановитих людей:

це художники:

Володимир Павлович, Борис Негода, Алекс Мурадов

композитори:

Микола Мельник, Олексій Бец, Броніслава Совтисік, Ігор Коза,

пости:

Клавдія Грубляк, Ірина Руснак, Іван Кизима, Людмила Машталер,
Катерина Коваль.

Талановитих, творчих людей нашого міста можна називати досі довго; народила їх наша Подільська земля. Шепіт золотого колосся, прадавній виспів Смотрича, з води і роси вони черпали снагу і силу, вростаючи корінням в рідну землю і могутньо розпростираючи крону свого таланту, щоб розквітав на славу землі, що дала їм життя.

Шановні присутні, у лоні цієї краси і таланту зростали наші батьки, із джерела духовності черпали краплини прекрасного і передавали нам. Сьогодні батьками стали ми. Наші діти ще маленькі – але чи то за традицією, чи за обов'язком ми не маємо права не познайомити їх з тим прекрасним і невмирущим, що є у нашому місті. Тож, взявши за руку сина чи доньку, йдучи через сквери, або просто вулицею вслухаймось у шепіт природи; кожної травинки, кожного деревця, кожної квітки, що розцвіла «на камені», і з часом ми побачимо як зернята любові до своєю краю, посіяні нами у серці дитини, переростають у плоди. Адже, і перебуваючи у лоні краси природної, не можна залишатись байдужим і не збагатитись духовно.

Сьогодні, у цей теплий, по-справжньому чудовий день, ми і зібрались для того, щоб хоча б трішки збагатити себе духовно.

Наша зустріч має назву «... **Безсмертний дотик до душі...**». І, виходячи з того, що у групі оформлено виставку поетичних збірок, а також запрошені

відомі люди – я думаю ви здогадались, що говорити ми будемо про поезію і музику. Про поетів і музикантів м. Кам'янця – Подільського.

Твори місцевих митців часто друкуються на шпальтах газет, пісні звучать по місцевому радіо, і я думаю, що ви не раз мали змогу щось почути чи прочитати. Тож будь-ласка, поділіться з нами своїми надбаннями.

Читання віршів батьками.

Автори: Мелентьєва, Руснак, Коваль, Кизима, Кур'ян.

Вед.: Поряд з іншими творами сьогодні прозвучали вірші Людмили Кур'ян. Саме з творчістю цієї людини я б хотіла вас познайомити більше. І виходячи з цього: - Людмила Василівна Кур'ян є сьогоднішньою нашою гостею.

Виступ Л.В. Кур'ян.

Читання батьками власних віршів.

Вед.: ...І ще одна неосяжна і багатогранна галузь людської культури скарбниця, котру з віку у вік поповнюють покоління людей – пісня. З тієї хвилини, як людина почала себе пам'ятати, вона пам'ятає пісню. Слово і музика – це дві універсальні мови людської душі. І, якщо пісня – мова душі, то мелодія – душа самої пісні. І тільки перехресна любов поета до музики, а композитора до поезії, – наполеглива і виснажуюча праця допомагають їм знайти свої золоті слова, логічно сполучити музичні звуки, створити гарну пісню – і віддати її людям.

Людина, яка створює пісні, дарує їх слухачам, сьогодні завітала до нас у гості. Це композитор, лауреат всеукраїнських конкурсів і фестивалів, житель нашого міста Ігор Коза.

Виступ Кози І.М.

Вед.: Шановні присутні, ми з вами мали нагоду почути людей, які живуть і працюють на благо нашого міста сьогодні. А зараз я хочу запросити сюди наших майбутніх поетів, співаків, композиторів. Власних спроб пера в них ще

немає, але з творами місцевих митців вони вже знайомі. А що саме вміють і знають наші малятка, зараз ми пропонуємо вашій увазі.

Заходять діти.

Читають вірші:

«Жаока» Н. Дьоміна,

«Тигреня» Н. Дьоміна,

«Їжачок» Л. Кур'ян,

«Качка» Л. Кур'ян.

Пісня «Сонечко» – Манчуляк, Попович.

Розповідання вірша «Шик і Шок» Л. Кур'ян.

Вед.: Діткам – печиво, а вам, дорогі дорослі, історична довідка про написання такого веселого віршика від самого автора.

Л. Кур'ян «Шик і Шок».

Вед.: Тисячолітній Кам'янцю, якими тільки епітетами не тебе народ – ти і «Твердиня, створена рукамі самого Бога» і «музей під відкритим небом», і «Квітка на камені».

На фоні твоєї фортеці нині влаштовуються лицарські турніри і фестивалі; за всю історію твого існування тут побували і виростили на твоїх вулицях нині відомі усьому світові діячі як Іссая Кам'янчанин, Герасим та Мелентій Смотрицькі, Богдан та Юрій Хмельницькі, Некрасов, Достоевський, Руданський, Сочинський.

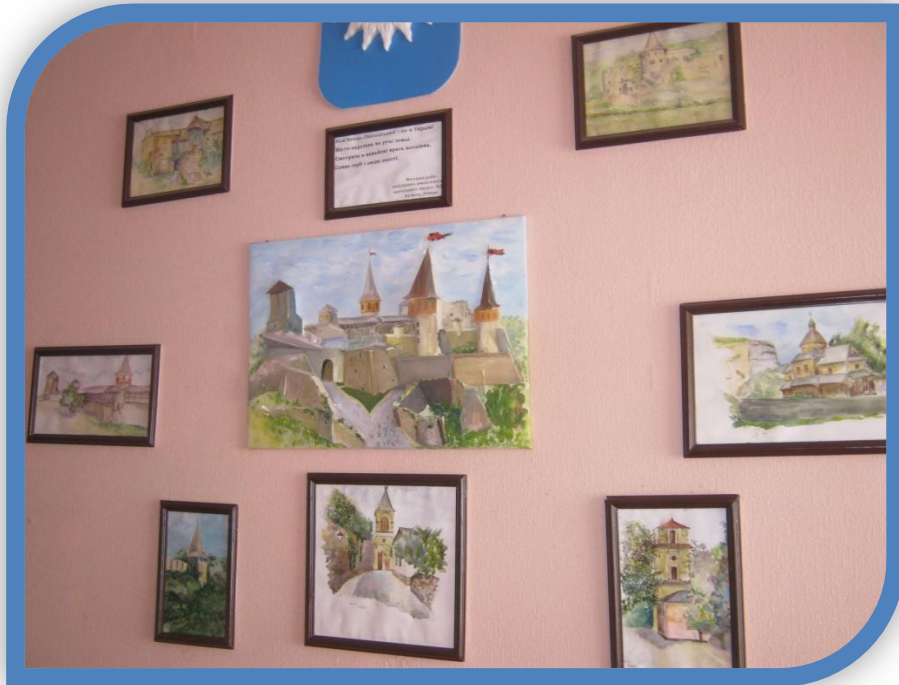
Саме під враженням кам'янецьких каньйонів О.С. Пушкін написав «Руслана і Людмилу».

Саме, ти, Кам'янцю, подарував світові нині відомих естрадних зірок Аркадія Укупника, Броніславу Совтисик, Марину Одольську, Аню Зотьєву.

І, ми сьогоднішні твої діти, дороге та старовинне місто, любимо тебе, славимо тебе, присвячуємо тобі свої пісні, вірші і оди.

«Ода Кам'янцю» слова Л.Кур'ян, музика І.Кози.

5. Куточок рідного міста

6. Кам'янець-сучасний

*(онлайн-виставка дитячих робіт:
«Маленькі творці великої історії»)*

Пілявська Маргарита з мамою,
середня Б група

Гаймер Богдан з татом,
старша А група

Фільвашнікова Ліза з татом,
середня А група

Загороднюк Ілля з татом,
старша А група

Щавінська Даша з мамою,
старша А група

Коблова Софія з мамою,
середня А група

7. Флеш - довідка

http://www.kam-pod.gov.ua/	Офіційний сайт Кам'янець-Подільської міської ради
http://stoneflower.com.ua	Квітка на камені. Фото-галерея Кам'янця-Подільського
http://prostoru-podilla.by.ru	Простори Поділля
http://my.kp.km.ua	Мій Кам'янець
http://kamenets.com	місто Кам'янець - Подільський
http://kamenec-podolsk.by.ru	Кам'янець-Подільський (неофіційний сайт)
http://kam-pod.net	г. Каменец-Подольский всегда был и остается - ЖЕМЧУЖИНОЙ!
http://tovtry.km.ua	Офіційний сайт Національного природного парку «Подільські Товтри»
http://muzeum.in.ua/	Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник
http://kprda.gov.ua	Кам'янець – Подільська районна державна адміністрація
http://kpnu.edu.ua	Кам'янець – Подільський національний університет імені Івана Огієнка
http://kampot.org.ua/kamyanec-podilskiy	Веб-сайти міста

8. Карта побажань

Мама Софіївського району

Мої побажання

Середом збільшено
пробудовано експресійне
Автомобільні рухомі машини.

Хочу запропонувати - створити
дитячий майданчик на
мікрорайоні Сирнова

Я, мама Костиняк
Хочу
Бажаю дізнатися
Про фактори
Торіле

Блок
моніторингових
досліджень

Анкета

1. Чи вважаєте Ви за доцільне виховувати у дошкільнят патріотичні почуття?
 - так
 - ні
 - Ваша відповідь
2. Чи зацікавлюються Ваші діти пам'ятниками, які бачать під час прогулянок містом?
3. Чи можете Ви доступно для дитини відповісти на запитання щодо того чи іншого пам'ятного об'єкта, розповісти про людей, яким поставлені пам'ятники, історичні події?
4. Чи є у Вас родинна традиція відвідувати пам'ятні місця, покладати квіти?

Анкета

1. Що Ви знаєте про історію виникнення нашого міста?
2. Які історичні місця Вам відомі в нашому місті?
3. Про які історичні події в нашому місті Ви могли б розповісти дітям?
4. Ваша думка про створення краєзнавчого музею в місті.
5. Які історичні краєзнавчі матеріали, предмети побуту, Ви могли б передати для краєзнавчого музею?

Список використаної літератури

1. Громадянське виховання особистості. Кн.. 3. Перспективний досвід / Грицюк Л.А., Каратаєва М.І.—Кам'янець-Подільський:
//Мошак М.І., 2006
2. Дивокрай. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільних закладів. Калужька Л.В. — Тернопіль: Мандрівець, 2004
3. Легенда про Кам'янець Боднар С. / Кам'янець - Подільський, 2010
4. Сім чудес України. Вінюкова-Волкова В. / Кам'янець - Подільський, 2010
5. Перлини товарів медоборів. Сис – Бистрицька Т., 2000